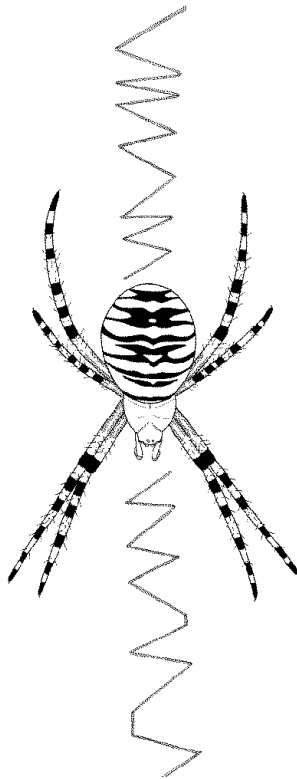

Nieuwsbrief SPINED

EIS Kenniscentrum Insecten - Nederland

Aflevering 45 - 2025

INHOUD

Redactioneel

Steven IJland & Michiel Boeken: <i>Syedra myrmicarum</i> (Kulczyński, 1882) nieuw voor Nederland (Araneae, Linyphiidae)	1
Petra Fleurbaaij: Een aantal soorten <i>Attulus</i> uitgelicht (Araneae, Salticidae) en commentaar op enkele andere soorten	4
Peter J. van Helsdingen: Waarneming.nl als bron voor aanvullingen op de soortenlijst van spinnen in Nederland (Araneae), inclusief een nieuw soort voor Nederland (Gnaphosidae)	21

..

REDACTIONEEL

Een nieuwe Hangmatspin voor de Nederlandse fauna - *Syedra myrmicarum* (Kulczyński, 1882) - kwam tevoorschijn bij het uitzoeken van vangpot materiaal bij een nieuw ecoduct in de duinen bij Bloemendaal. Een mooi bijproduct van de aanleg van een ecologische verbinding. De auteurs bedachten meteen ook een Nederlandse naam, Mierendwergspin. Van beide sexen werd een enkel exemplaar aangetroffen. Hun minuscule formaat zal mede oorzaak zijn voor het geringe aantal vondsten en vermeldingen.

Petra Fleurbaaij zette haar onderzoek aan springspinnen fanatiek door, bij voorkeur langs de kust van Zeeuwa-Vlaanderen. Een monografische behandeling van het genus *Attulus* op basis van uiterlijke lichaamskenmerken, zoals formaat en kleurpatronen, met aandacht voor habitats. Zij gebruikt allereerst de lens van haar camera, en we mogen haar artikel daarom zeker rijk geïllustreerd noemen. Een goede ondersteuning van de werkers in het veld.

Doorzoeken van de ingevoerde en goedgekeurde spinnensoorten in waarneming.nl leverde ook een nieuwe soort voor de Nederlandse fauna op. *Poecilochroa albomaculata* (Lucas, 1846), (Araneae, Gnaphosidae), de Witgeklepte muisspin, was nog niet eerder voor ons land vermeld. Het beschikbare Europese verspreidingspatroon bezien is het een vanuit Zuidwest Europa incidenteel ingevoerde soort.

EDITORIAL

A new Hammock spider for the Dutch fauna – *Syedra myrmicarum* (Kulczyński, 1882) – emerged while sorting through pitfall trapped material for a newly constructed ecoconduct in the dunes near Bloemendaal. A nice byproduct of the construction of an ecological corridor. The authors immediately coined a Dutch name, “Mierendwergspin”. A single specimen of each sex was found. Their minuscule size may be partly responsible for the low number of finds and records.

Petra Fleurbaaij enthusiastically continued her research on jumping spiders, preferably along the coast of Zeeuws-Vlaanderen province of Zeeland. A monographic treatment of the genus *Attulus* based on external characteristics, such as size and color patterns, with attention to habitats as well. She primarily uses the lens of her camera, and her article can therefore certainly be called richly illustrated. A valuable support for the field workers.

Going through a selection of inserted and approved records of spider species in the civil society database Waarneming.nl also yielded a new species for the Dutch fauna. *Poecilochroa albomaculata* (Lucas, 1846) (Araneae, Gnaphosidae), The “White-spotted mousespider, has not previously been recorded for our country. Considering the available European distribution pattern, it is an incidentally introduced species from southwestern Europe.

PJvH

***Syedra myrmicarum* (Kulczyński, 1882) nieuw voor Nederland (Araneae, Linyphiidae)**

Steven IJland
(sijland@gmail.com)

&

Michiel Boeken
(Michiel.Boeken@gmail.com)

ABSTRACT

A new spider for the Netherlands was reported, *Syedra myrmicarum* (Kulczyński, 1882). A male and a female were collected during a year round pitfall project in the dunes west of Haarlem.

Key-words: dune area, ecoduct, myrmecophilous, new for Dutch fauna

INLEIDING

Van 2015 tot en met 2024 is in de duinen ten westen van Haarlem op en rond de drie (te bouwen) natuurbruggen of ecoducten door de tweede auteur het voorkomen van loopkevers gemonitord met behulp van potvallen. Aan weerszijden van een (toekomstige) brug werden vangseries, bestaande uit 5 potvallen gevuld met formaline, geplaatst in duingrasland en duinstruweel, en zodra een brug gereed was ook op het brugdek. De potten bleven jaarrond op dezelfde plek staan, in de winter volgegooid met zand en van eind februari tot eind oktober elke twee weken geleegd. Behalve loopkevers zijn veel andere groepen geteld en gedetermineerd, of afgesplitst voor andere experts. Spinnen zijn alle jaren geteld, en van veel jaren per vangserie bewaard. Eén van die jaargangen, 2021, is door de eerste auteur uitgezocht en gedetermineerd. In totaal leverde dit ruim 7500 volwassen spinnen op.

In twee vangseries aan weerszijden van de Zeepoort, de brug over de Zeeweg, Bloemendaal (N200, 52.39822N, 4.58238O), werd een exemplaar van *Syedra myrmicarum* (Kulczyński, 1882) aangetroffen, een soort die nog niet bekend was uit Nederland. Uit een serie in een meidoorn-liguster struweel ten zuiden van de Zeeweg werd een vrouwtje gevonden, in een duingrasland-serie ten noorden een mannetje. Doordat alle spinnen van het gehele jaar in een verzamelpot zijn bewaard, is niet bekend op welk datum beide spinnen precies zijn gevangen.

TAXONOMIE EN VERSPREIDING

Syedra myrmicarum behoort tot de familie van de hangmatspinnen, Linyphiidae. De soort is tot nu bekend uit Groot-Brittannië, Noorwegen, Zwitserland, Oostenrijk, Tsjechië, Italië, Roemenië, Duitsland, Polen en het zuiden van Rusland, maar wordt zeer zelden gevonden. De reden daarvoor is waarschijnlijk de verborgen levenswijze, want zoals de naam al aangeeft, is het een myrmecofiel, en wordt gevonden in mierennesten.

Figuur 1: Epigyne *Syedra myrmicarum*.

Syedra myrmicarum werd beschreven door Kulczyński als *Erigone myrmicarum* aan de hand van twee vrouwtjes (Kulczyński, 1882). De oorspronkelijke beschrijving is in het Latijn, maar hij introduceert de beschrijving met interessante observaties in het Pools. Google Translate vertaalt dat als volgt naar het Engels:

Of this species, probably not yet described, I have only two specimens, found in Zawoja near Babia Góra at an altitude of about 650 m. It is probably a permanent, but rare, inhabitant of ant nests of Myrmica rosacea. I searched quite a lot of such nests, but in only one I found several specimens of this species, on the underside of the stone with which the nest was covered. There were only females, guarding these objects with eggs attached to the stone with spiderweb fibers. When the stone was turned over, all the specimens were startled and dribbled into the depths of the nest, which is why I conclude that the nest was their actual home. So far, I haven't found any information about spiders staying in ant nests, except that Westring states that he found Erigone parasitica near an anthill and Cryphoea arietina in an anthill, but he assumes that the latter accidentally got into the anthill. However, I have learned from research conducted over the last two years that some spiders (from the genera Cicurina and Erigone) are permanent inhabitants of anthills, as well as numerous species of insects, so the species described here among ants is not exceptional.

Sindsdien zijn er meerdere spinnen beschreven die er een myrmecofiele levenswijze op na houden. Simon richt het genus *Syedra* op, waarbij hij aangeeft dat het twijfelachtig is of *S. myrmicarum* daarin thuishoort (Simon, 1884). Pas in 1936 wordt het mannetje gevonden en beschreven, en wordt nogmaals bevestigd dat de soort zich ophoudt in mieren nesten (Kratochvíl & Miller, 1938).

Het is niet duidelijk met welke mierensoort de exemplaren uit de vangpotten geassocieerd waren. Tabel 1 geeft een lijst van mierensoorten die gevonden zijn in de relevante vangpotten.

Figuur 2: *Syedra myrmicarum*, habitus.

Syedra myrmicarum kan gedetermineerd worden met behulp van de Interactive key to linyphiid species van Anna Stäubli, te vinden op de website Spiders of Europe (Stäubli, 2025; Nentwig et al., 2025). De niet-interactieve sleutel op deze website leidt niet tot de juiste soort, omdat de stekel op femur I ontbreekt bij *Syedra myrmicarum*. Deze is bij andere *Syedra*-soorten wel aanwezig.

Figuur 1 toont de epigyne van het vrouwtje. Figuur 2 is een foto van de habitus. Het verzamelde mannetje is in slechte staat en heeft geëxpandeerde palpen en is niet afgebeeld.

Als Nederlandse naam wordt mierendwergspin voorgesteld.

NASCHRIFT

Er wachten nog een aantal jaargangen met spinnen op determinatie. Mochten er lezers geïnteresseerd zijn in zo'n klus, dan kunnen ze contact opnemen met de tweede auteur.

Tabel 1: Gevonden mieren op de locatie, met aantallen (jaartotalen van werksters). Potval f: De potval waarin het vrouwtje *S. myrmicarum* werd gevonden; Potval m: De potval waarin het mannetje *S. myrmicarum* werd gevonden.

	Potval f	Potval m
<i>Formica cunicularia</i> Latreille, 1798	80	115
<i>Formica fusca</i> Linnaeus, 1758	0	1
<i>Lasius platythorax</i> Seifert, 1991	589	4
<i>Lasius umbratus</i> (Nylander, 1846)	182	0
<i>Myrmica sabuleti</i> Meinert, 1861	1141	2370
<i>Stenamma debile</i> (Förster, 1850)	65	0
<i>Temnothorax albipennis</i> (Curtis, 1854)	0	6
<i>Tetramorium caespitum</i> (Linnaeus, 1758)	0	1

LITERATUUR

- Kratochvíl, J. & F. Miller 1938. K poznání myrmekofilních pavouků Československa. – Entomologické Listy, Brno 1: 5-13.
- Kulczyński, W. 1882. Opisy nowych gatunków pajaków, z Tatr, Babiěj góry i Karpat szlązkich. Araneae novae in montibus Tatricis, Babia Góra, Carpatis Silesiae collectae. – Pamiętnik Akademii Umiejętności w Krakowie, Wydział Matematyczno-Przyrodniczy 8: 1-42.
- Nentwig W, T. Blick, R. Bosmans, A. Hänggi, C. Krop & A. Stäubli 2025. Spiders of Europe. Version 9.2025. – Online at <https://www.araneae.nmbe.ch>, accessed on 1 September 2025.
- Simon, E. 1884. Les arachnides de France 2 (2, 3). – Roret, Paris, pp. 180-885.
- Stäubli, A. Interactive key to linyphiid species. – Online in Nentwig, W. et al. Spiders of Europe. <http://www.araneae.nmbe.ch>, accessed 1 September 2025.

EEN AANTAL SOORTEN *ATTULUS* UITGELICHT (ARANEAE, SALTICIDAE) EN COMMENTAAR OP ENKELE ANDERE SOORTEN

Petra Fleurbaaij
(steenuil1@gmail.com)

ABSTRACT

This article provides an overview of several jumping spider species of the genus *Attulus* (Salticidae) recorded in the Netherlands and bordering regions. The author presents original field observations and photographic documentation collected between 2024 and 2025, focusing mainly on coastal dune systems and inland shifting sands in Zeeland (Zeeuws-Vlaanderen) and in Noord-Brabant. The main species discussed include *Attulus distinguendus* (Distinguished Jumping Spider), *Attulus floricola* (informally known as Flower Jumping Spider, descriptive name; no formal common name), *Attulus saltator* (Sand Jumping Spider), *Attulus pubescens* (Downy Jumping Spider) and the possibly present *Attulus inexpectus* (no formal common name). In addition, rare species such as *Attulus caricis* (Sedge Jumper) and the montane *Attulus rupicola* (no formal common name) are compared in terms of their external morphology, habitat preferences and geographic distribution.

The study emphasizes the remarkable ecological adaptability of these small spiders. While *A. distinguendus* and *A. saltator* inhabit open sandy dunes and dry inland heaths, *A. floricola* and *A. caricis* prefer moist sedge vegetation and marshy lowlands. *A. pubescens*, in contrast, occurs across a wide range of habitats, from heaths and dunes to human structures such as fences and wooden posts. The author also discusses the challenges of field identification, as many *Attulus* species – particularly *A. inexpectus*, *A. rupicola*, *A. pubescens* and *A. floricola* – show subtle morphological differences that require genital examination for reliable distinction.

Recent phylogenetic studies by Maddison and authors have clarified relationships within the tribe Sitticini, resulting in the reclassification of several species formerly placed in *Sitticus* into *Attulus*. The paper includes a short overview of this taxonomic background and the current subgeneric structure within *Attulus*.

Additional observations are provided for two other species encountered during fieldwork: *Nigma puella* (the Bleeding Heart Spider), a relatively new addition to the Dutch fauna, and *Macarokeris nidicolens* (informally known as the “Mile End Jumping Spider” or “Ovate jumping spider” in the UK, no formal common names), recorded from coastal habitats in Zeeuws-Vlaanderen – likely among the westernmost coastal records in the Netherlands.

These observations highlight that even in well-studied habitats, surprises remain to be discovered. The genus *Attulus* remains understudied in the Netherlands, partly due to the minute size and cryptic appearance of its members. The author concludes that careful field observation, combined with macro photography, continues to play an essential role in documenting species presence and deepening our understanding of spider diversity in coastal and dune landscapes.

Trefwoorden / Keywords: *Attulus*, determinatie (*identification*), habitat, kustduinen (*coastal dunes*), Loonse en Drunense Duinen, *Macarokeris nidicolens*, Nederland (*The Netherlands*), *Nigma puella*, Salticidae, springspinnen (*jumping spiders*), veldwaarnemingen (*field observations*), zandverstuivingen (*inland dune habitats*, Zeeuws-Vlaanderen).

INLEIDING

In dit artikel beschrijf ik een aantal soorten uit het geslacht *Attulus*. Aanleiding daarvoor is mijn voortgezette veldstudie naar *Attulus distinguendus*, zijn ecologie en gedrag (Fleurbaaij & Van Helsdingen 2024).

Tijdens mijn vakanties in mei, juli en september 2025 trok ik opnieuw langs de Zeeuws-Vlaamse kust – van Cadzand tot Nieuwvliet en het relatief jonge natuurgebied Waterdunen nabij Breskens. Tijdens deze veldbezoeken kwam ik verschillende vertegenwoordigers van het geslacht *Attulus* tegen, soms geheel onverwachts. Zowel in de duinen als rond mijn vakantieverblijven in Waterdunen (Breskens) trof ik meerdere soorten aan: *A. distinguendus*, *A. saltator*, *A. pubescens* en vermoedelijk – maar niet met zekerheid op basis van foto's te bevestigen – *A. inexpectus*.

In het veld, maar ook bij fotodeterminatie, blijken sommige *Attulus*-soorten zeer moeilijk van elkaar te onderscheiden. Het biotoop biedt daarbij geen eenduidige aanwijzing; verschillende soorten kunnen namelijk in exact hetzelfde leefgebied voorkomen, zo heb ik zelf ervaren.

Met dit artikel wil ik de onderlinge gelijkenissen en verschillen overzichtelijk presenteren. Ik beschrijf per soort de uiterlijke kenmerken, de habitat, de verspreiding en de herkenning in het veld, aangevuld met eigen waarnemingen en veldnotities.

Van *Attulus caricis* (Muisspringspin) is in Nederland nog weinig bekend. Op Waarneming.nl staan slechts zes meldingen met foto's, waarvan drie bevestigde waarnemingen van vrouwtjes en één mannetje (nog onbevestigd) (Waarneming.nl 2025). *Attulus rupicola* is niet bekend uit Nederland; een logische verklaring is dat deze soort vooral voorkomt in bergachtige gebieden en hoogten – biotopen die in Nederland nauwelijks of niet aanwezig zijn.

Fig. 1. *Attulus saltator*, ♀, Loonse en Drunense Duinen (NB), 2-6-2024.

Naast de besproken *Attulus*-soorten besteed ik tot slot kort aandacht aan enkele andere interessante spinnenwaarnemingen die ik tijdens mijn veldwerk onverwachts deed.

In dit artikel worden de volgende soorten opeenvolgend behandeld:

- *Attulus caricis* (Westring, 1861) – Muisspringspin
- *Attulus distinguendus* (Simon, 1868) – Kustspringspin
- *Attulus floricola* (C.L. Koch, 1837) – Gevlekte moerasspringer
- *Attulus inexpectus* (Logunov & Kronestedt, 1997) – Oeverspringspin
- *Attulus pubescens* (Fabricius, 1775) – Harige springspin
- *Attulus rupicola* (C.L. Koch, 1837) – (geen Nederlandse naam)
- *Attulus saltator* (O. Pickard-Cambridge, 1868) – Zandspringspin

Overige soorten:

- *Nigma puella* (Simon, 1870) – Bont kaartertje
- *Macaroeris nidicolens* (Walckenaer, 1802) – Ovale dennenspringer

BEHANDELING SOORTEN

Attulus caricis (Westring, 1861)

Een voorbeeldafbeelding is beschikbaar via Jamie O'Neill (CC BY 4.0).

Fig. 2. *A. caricis* (♀). Foto Jamie O'Neill, via iNaturalist / Wikimedia Commons. Licentie: CC BY 4.0

Attulus caricis, ook wel de Muisspringspin genoemd, is een kleinere, minder contrastrijke springspin binnen het geslacht *Attulus*; overwegend grijs- tot olijfbraun gekleurd, met variabele lichte haren of vlekken. De soort is vrij

klein voor een springspin: ♀ 4–5 mm ♂ 3,5–4,5 mm. Het abdomen mist meestal een duidelijke middenband en de poten zijn relatief kort (Fig. 2). De habitat bestaat uit vochtige graslanden, oeverzones, moerassen, zeggevegetaties, rietkragen en lage natte graslanden. Vaak zit de soort laag op of tussen zeggebladeren (*Carex*) en lage vegetatie. De soortnaam *caricis* is afgeleid van het Latijn *carex* (“zegge”), wat direct verwijst naar een voorkeursbiotoop: zompige plekken met zegges (*Carex*-soorten).

In de Catalogus van de Nederlandse spinnen wordt *Attulus caricis* vermeld uit meerdere provincies, waaronder Noord-Brabant (De Kaaistoep bij Tilburg), Limburg, Drenthe en Overijssel (Van Helsdingen 2025). Dat bevestigt dat de soort daadwerkelijk tot de Nederlandse fauna behoort, al zijn recente veldwaarnemingen schaars. De Kaaistoep is al jarenlang bekend als een van de best onderzochte spinnenlocaties van Nederland, waar ook diverse zeldzame Salticidae zijn aangetroffen (Wielink et al. 2009).

Buiten Nederland heeft de soort een brede Palearctische verspreiding, van Europa via Turkije en de Kaukasus tot Rusland (van Europa tot het Verre Oosten), Kazachstan en Mongolië (Nentwig et al. 2025; World Spider Catalog 2025). In de meeste landen is *A. caricis* gebonden aan vochtige zeggevegetaties en moerassige graslanden, wat goed aansluit bij de biotopen waar de soort in Nederland te verwachten is. Er bestaat enige habitat-overlap met andere *Attulus*-soorten, zoals met *A. floricola* en *A. inexpectus*, waardoor het biotoop alleen geen betrouwbaar determinatiekenmerk is.

Ik heb de soort zelf nog niet waargenomen, maar gezien haar biotoopvoorkeur en de mogelijke aanwezigheid in nabijgelegen gebieden blijft de soort een kanshebber voor toekomstige veldwaarnemingen in natte, zeggerijke milieus.

De soort heeft op Waarneming.nl (Waarneming.nl 2025) de status “zeldzaam”. Dat blijkt ook wel uit het aantal waarnemingen: er zijn sinds 2010 slechts enkele bekend (tot 30-11-2025):

- De Weerribben (OV) – ♂, drie waarnemers (mogelijk één exemplaar), 20-09-2025
- Kootwijk-Kootwijkerveen (GE) – bevestigd ♀ met genitaalfoto's, 10-05-2024
- Barger-Oosterveen (DR) – onbevestigd ♀ (?), 08-05-2020
- Haaksbergerveen (OV, zuidelijk deel, grensgebied) – bevestigd ♀ met genitaalfoto, 19-05-2019

***Attulus distinguendus* (Simon, 1868), Kustspringspin “Zand met oogjes”**

In 2024 en vervolgens opnieuw in mei, juli en september 2025 voerde ik uitgebreid veldonderzoek uit naar onder meer *Attulus distinguendus*, de Kustspringspin (Fleurbaij & Van Helsdingen 2024). Afmetingen ♀ circa 4–5 mm, ♂ circa 3–4 mm (Roberts 1995). Het onderzochte biotoop omvatte zowel de Zeeuws-Vlaamse kustduinen als de Brabantse Loonse en Drunense Duinen.

In Zeeuws-Vlaanderen werd de soort in 2025 door mij 21 keer waargenomen, goed voor in totaal 24 individuen (zowel mannetjes als vrouwtjes). In Noord-Brabant bleef het bij één waarneming: een mannetje. Dat laatste is opmerkelijk, want door hun uitstekende schutkleur is het bijzonder lastig om zo'n minuscuul diertje in een uitgestrekte zandverstuiving van ruim 32 km² te ontdekken (fig. 3–6).

Ook aan de Zeeuws-Vlaamse kust was het zoeken naar wat ik “zand met oogjes” noem – ogenschijnlijk een

4

Fig. 3-4. *A. distinguendus*: fig. 3, ♀, Nieuwvliet-Bad (ZL), 20-5-2025; fig. 4, ♂, Loonse en Drunense Duinen (NB), 10-5-2025.

bijna onmogelijke opdracht, maar door te letten op subtiele bewegingen bleek het verrassend goed mogelijk. Vaak was het juist een “springend zandkorreltje” dat opwaarde, dat de aandacht trok en leidde tot een succesvolle waarneming en foto.

5

6

Fig. 5-6. *A. distinguendus*: fig. 5, ♂, Cadzand-Bad (ZL), 18-9-2025; fig. 6, ♀, Nieuwvliet-Bad (ZL), 20-5-2025.

In zowel de kustduinen als in de zandverstuivingen van Brabant werden *A. distinguendus*, *A. saltator* en *A. pubescens* in hetzelfde biotoop door mij aangetroffen en gefotografeerd. Dit laat zien dat verschillende *Attulus*-soorten probleemloos naast elkaar kunnen voorkomen in dezelfde microhabitat. Volgens Waarneming.nl (2025) wordt *A. distinguendus* als zeldzaam beschouwd; mijn veldonderzoek bevestigt echter dat de soort lokaal vrij algemeen kan zijn.

***Attulus floricola* (C.L. Koch, 1837), Gevlekte moerasspringer**

Attulus floricola is een kleine springspin (♀ circa 4–6 mm; ♂ circa 3–5 mm) met een donkerbruin tot grijsbruin prosoma en een abdomen met lichte beharing en vaak een rij lichte vlekjes of vlekken langs de zijkanen van het abdomen. Vrouwjes vertonen doorgaans een iets donkerder voorzijde van het lichaam.

De uiterlijke kenmerken zijn variabel en vertonen overlap met verwante soorten zoals *A. inexpectus*, *A. rupicola* en *A. caricis*. Voor zekere determinatie is genitaalonderzoek noodzakelijk (epigyne of palp). Mannetjes tonen vaak witte haarbanden rond de ogen (fig. 7).

De soort is vooral gebonden aan vochtige, laaggelegen vegetaties zoals veen, moerassen, zeggevegetaties en vochtige ruigten, en wordt vaak aangetroffen op bloeiwijzen en lage vegetatie – een detail dat weerspiegeld wordt in de soortnaam *floricola* (“op bloemen levend”).

Qua verspreiding is *A. floricola* wijdverspreid in Europa en oostwaarts tot in Rusland en Centraal-Azië. Ook in Noord-Amerika is de soort vastgesteld; daar werden populaties aanvankelijk apart beschouwd, maar later samengevoegd met de Euraziatische vorm (Nentwig et al. 2025, World Spider Catalog 2025). In Europa wordt *A. floricola* regelmatig gemeld, ook in noordelijke gebieden (Roberts 1995). Ook in Nederland bevindt de soort zich aan de noordwestelijke rand van haar brede Europese verspreidingsgebied.

In Nederland wordt de soort met enige regelmaat waargenomen. Volgens Waarneming.nl (2025) is de soort zeldzaam. Er zijn sinds 2010 162 goedgekeurde waarnemingen geregistreerd, betrekking hebbend op in totaal 210 individuen. Dat wijst erop dat de soort minder zeldzaam is dan vaak wordt aangenomen, maar ondanks dat relatief weinig wordt herkend of gefotografeerd.

Fig. 7. *Attulus floricola*, ♂, Nationaal Park Drentsche Aa (DR), 22-8-2020. Foto: André Hosper Licentie: CC BY 4.0. Bron: Wikimedia Commons.

***Attulus inexpectus* (Logunov & Kronestedt, 1997), Oeverspringspin**

Attulus inexpectus is een Palearctische springspin die aanvankelijk werd beschreven als *Sitticus inexpectus* (Logunov & Kronestedt 1997). De soort werd vervolgens tijdelijk ondergebracht in de geslachten *Sittiflor* en *Calositticus*, maar sinds de fylogenetische herziening van Madisson (Madisson et al. 2020) behoort zij opnieuw tot het geslacht *Attulus*.

De soort vertoont een sterke gelijkenis met *A. rupicola* en *A. floricola*. Het mannetje van *A. inexpectus* heeft een kort, naar binnen gebogen wit streepje op het achterdeel van de carapax; het vrouwtje is doorgaans iets donkerder, met een compact abdomen en een vage lichtere middenvlek. Ter vergelijking: *A. rupicola* is gemiddeld grijzer en matter getekend; bij het mannetje ontbreekt bovendien het witte streepje op de carapax. De vrouwjes van *A. rupicola* zijn meestal iets groter en tonen blekere poten. Een betrouwbaar onderscheid tussen beide soorten is echter alleen mogelijk via genitaalonderzoek (epigyne of palp) (Roberts 1995; Logunov & Kronestedt 1997).

Historisch gezien werd *A. rupicola* in Engeland gemeld, maar latere revisies toonden aan dat deze meldingen feitelijk betrekking hadden op *A. inexpectus*. De soort komt daar beperkt voor langs de zuidoostelijke kust, van de baai The Wash tot aan de rivier The Severn (British Arachnological Society 2025). Deze kustpopulaties stonden lange tijd onder de verkeerde naam bekend, totdat *Attulus inexpectus* in 1997 officieel werd beschreven.

Waar *A. rupicola* hoofdzakelijk een bergsoort is, bewoont *A. inexpectus* vooral kusthabitats. Daarom is het aannemelijk dat Nederlandse kustwaarnemingen van morfologisch overeenkomstige exemplaren eerder op

Fig. 8. en 9. Onbevestigde *A. inexpectus*, ♀, waargenomen op het terras van een vakantiehuisje in Waterdunen (Breskens, ZL), een zoutwaterrijk natuurgebied. 10-7-2025.

A. inexpectus dan op *A. rupicola* zouden kunnen duiden. Tot dusver zijn geen officieel bevestigde Nederlandse vondsten bekend (Van Helsdingen 2025.4). Omdat een betrouwbaar onderscheid slechts via genitaalonderzoek mogelijk is, vereist bevestiging het vangen en onderzoeken van een volwassen mannetje (Roberts 1995; Logunov & Kronestedt 1997).

Ter vergelijking: *A. caricis* is doorgaans kleiner (al blijft dat in het veld subjectief), minder contrastrijk en meer gebonden aan grasrijke, moerassige biotopen.

Waarnemingen en veldobservaties

Ik fotografeerde in Waterdunen (Breskens, ZL) twee exemplaren *Attulus* die mogelijk tot *A. inexpectus* behoren. Beiden zag ik op het terras van een midden in het natuurgebied Waterdunen gelegen vakantiehuisje. Het gebied wordt gekenmerkt door zoute kreken en plassen met getijdenwerking; zeewater uit de Westerschelde stroomt via een getijdenduiker in en uit het gebied. Beide exemplaren bleken vrouwtjes. Op 21 september 2024 fotografeerde ik eerder ook een *Attulus* exemplaar, in Nieuwvliet-Bad in een ingedijkte ziltige polder, grenzend aan schorren. Mogelijk een ♂ *Attulus inexpectus* (maar niet te bevestigen, vermoedelijk nog niet volwassen).

De foto's zijn toch opgenomen om te illustreren hoe lastig determinatie op grond van uiterlijk binnen het geslacht *Attulus* kan zijn (fig. 8–13). Via het forum van *Waarneming.nl* werd de mogelijkheid van *A. inexpectus* geopperd – gezien het biotoop niet onwaarschijnlijk, maar bevestiging vergt aanvullend veldonderzoek en de vangst van mannelijke exemplaren voor genitaalonderzoek.

In de meest recente Catalogus van de Nederlandse spinnen (Van Helsdingen 2025) wordt *A. inexpectus* vermeld met een vraagteken ("? *Attulus inexpectus*"), wat betekent dat de soort voor Nederland twijfelachtig of

10

11

Fig. 10. en 11. Onbevestigde *A. inexpectus*, ♀, waargenomen op het terras van een vakantiehuisje in Waterdunen, Breskens (ZL), een zoutwaterrijk natuurgebied. 30-6-2025.

onbevestigd is. De naam “Oeverspringspin” wordt inmiddels wel gebruikt, maar impliceert geen bevestigde vestiging.

Verspreiding buiten Nederland

Algemeen: van (Zuidoost-) Engeland via Midden- en Noord-Europa tot West-Siberië en Centraal-Azië (Kazachstan, Kirgizië, Azerbeidzjan etc.) (Nentwig et al. 2025).

Verenigd Koninkrijk: geconcentreerd aan de zuidoostkust (kiezeloevers, getijdenzones, schorren); volwassen dieren worden voornamelijk gezien van april tot oktober (British Arachnological Society 2025).

Er is slechts beperkt beeldmateriaal van officieel bevestigde exemplaren van *Attulus inexpectus* beschikbaar. Ter vergelijking een aantal foto's van *Attulus inexpectus* uit openbare bronnen (fig. 14. en 15.).

12

13

Fig. 12. en 13. Onbevestigde *A. inexpectus*, ♂, Nieuwvliet-Bad, Verdrongen Zwarte Polder (ZL). 21-9-2024.

Fig. 14. Foto: Phil, *A. inexpectus*, ♀, strand tussen Faversham & Whitstable (GB), aangetroffen op kiezels, 2-7-2011. Licentie: CC BY 4.0. Bron: Wikimedia Commons.

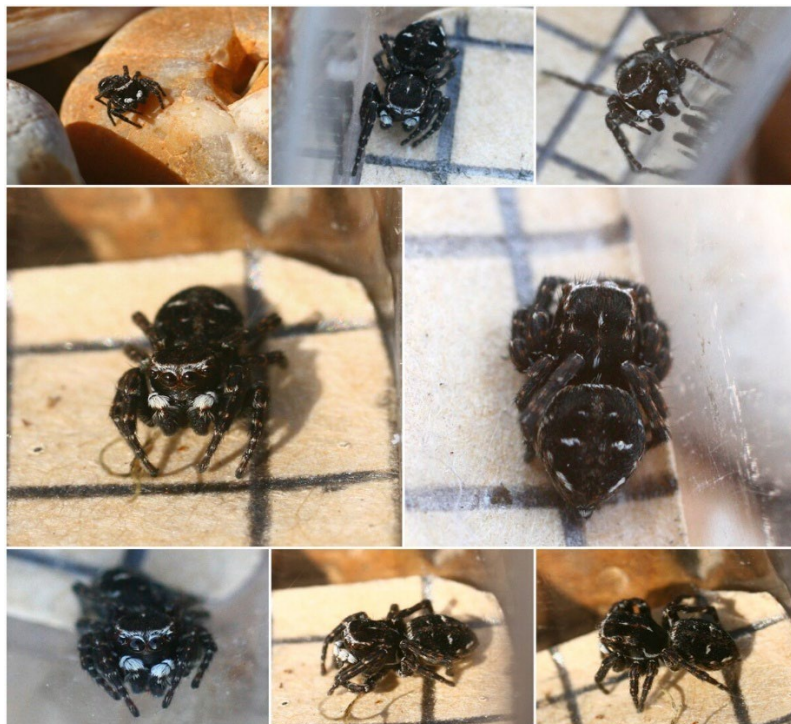

Fig. 15. Foto: Phil, *A. inexpectatus*, ♂, nabij de monding van de rivier Rotther, Rye Harbour (GB), 30-07-2011. Licentie: CC BY 4.0. Bron: Wikimedia Commons.

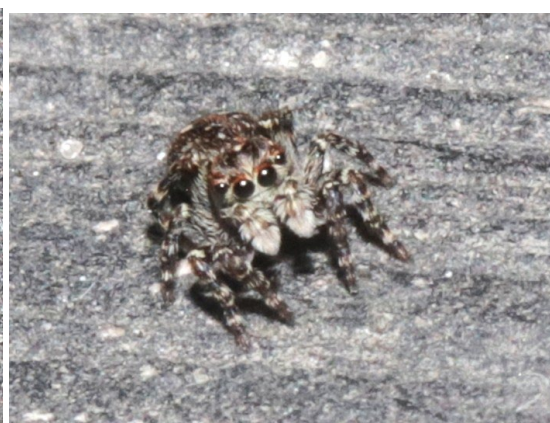
***Attulus pubescens* (Fabricius, 1775), Harige springspin**

Attulus pubescens, oftewel de Harige springspin is een algemenere verschijning in vergelijking met veel andere *Attulus*-soorten. Met een lengte van ♀ 4–6 mm en ♂ 4–5 mm behoort de soort tot de middelgrote vertegenwoordigers van het geslacht. De kleur varieert van donkerbruin tot grijs, vaak met een dichte, zachte beharing die het lichaam een enigszins ‘wollig’ uiterlijk geeft – de eigenschap waaraan de soort haar Nederlandse naam dankt (Roberts 1995, Nentwig et al. 2025). Het mannetje heeft een relatief brede kop, al blijft dit in het veld enigszins subjectief, en lichte haarbanden langs de voorrand van de carapax. Ter vergelijking: bij *A. pubescens* zijn de achterste witte vlekken op het abdomen meestal klein en rond, terwijl die bij *A. inexpectatus* vaak groter en meer driehoekig van vorm zijn (Logunov & Kronestedt 1997). In het veld blijft dat verschil echter eveneens subjectief. *A. pubescens* kent een breed habitatbereik. De soort komt zowel voor in droge, zandige gebieden als in vochtige open milieus, vaak op lage vegetatie, heide of in duinvalleien (Van Helsdingen 2025). Ze wordt ook geregeld aangetroffen op houten structuren, waar ze stilzittend jaagt of zich opwarmt in de zon.

Ik heb *A. pubescens* waargenomen in de Loonse en Drunense Duinen (NB), waar ik de soort, in hetzelfde microhabitat, samen met *A. distinguendus* en *A. saltator* aantrof. Exemplaren van *A. pubescens* werden gezien op

16

17

Fig. 16. en 17. *A. pubescens*, ♀, op het terras van een vakantiehuisje in Waterdunen (Breskens, ZL), 16-9-2025.

verweerde houten paaltjes en oude boomstammen. Daarnaast werden exemplaren door mij gevonden in Huis ter Heide (NB) op een houten hekwerk, en in Waterdunen (ZL) op het terras van een vakantiehuisje, midden in een zoutwaterrijk natuurgebied (fig. 16–20).

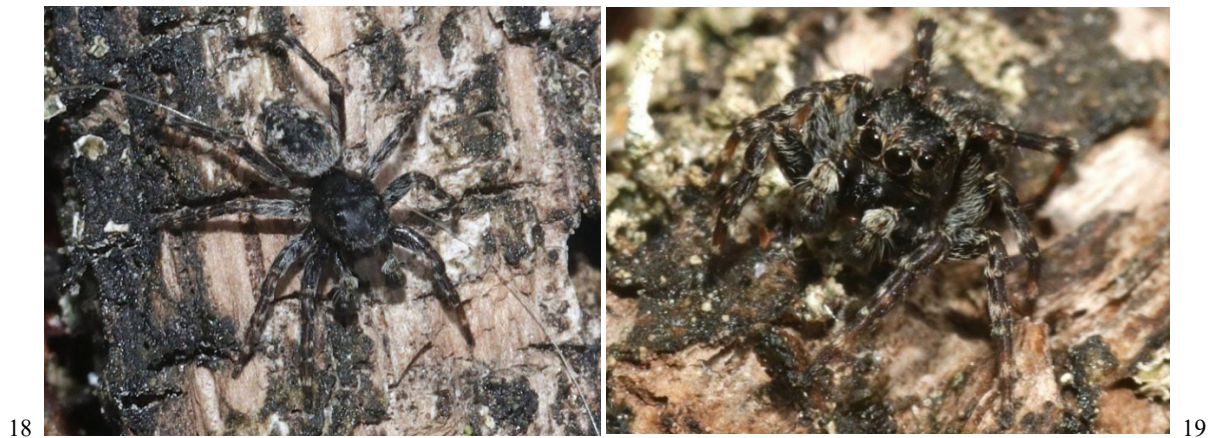

Fig.18. en 19. *A. pubescens*, ♂, op houten structuren in Huis ter Heide (NB), 01-6-2025.

Fig. 20. *A. pubescens*, ♀, Loonse en Drunense Duinen (Zandverstuiving) (NB), op verweerde boomstronk, 10-5-2025.

***Attulus rupicola* (C.L. Koch, 1837)**

Attulus rupicola is een kleine springspin (♀ 5–7 mm; ♂ 4–5 mm) (fig. 21) waarbij vrouwtjes gemiddeld iets groter zijn dan die van *A. inexpectus*, al bestaat er overlap in formaat met andere soorten uit het geslacht *Attulus*. De soort is overwegend grijzer en matter getekend dan *A. inexpectus*; bij het mannetje ontbreekt bovendien het

Fig. 21. *Attulus rupicola* ♂. Foto: ajott (iNaturalist), Licentie: CC BY 4.0. Bron: Wikimedia Commons.

naar binnen gebogen witte streepje op de carapax. De uiterlijke verschillen, vooral bij mannetjes van verwante soorten, zijn subtiel; betrouwbare determinatie vereist daarom onderzoek van palpen of epigyne (Logunov & Kronstedt 1997; Roberts 1995).

Het is een karakteristieke berg- en rotsbewoner die vooral voorkomt in montane of subalpiene biotopen – stenige, vaak droge habitats op grotere hoogten. Daarmee onderscheidt *A. rupicola* zich duidelijk van de meer laaglandgerichte *A. inexpectus* (Maddison et al. 2020). De soort is wijdverspreid in Europa, vooral in bergachtige gebieden, en is daarnaast bekend uit aangrenzende delen van Azië (Nentwig et al. 2025, World Spider Catalog 2025). Voor Nederland is *A. rupicola* niet bekend, wat past bij de typische berghabitats waarin de soort elders wordt aangetroffen; eventuele oude of twijfelachtige meldingen zijn vermoedelijk gebaseerd op verwarring met *A. inexpectus*.

***Attulus saltator* (O. Pickard-Cambridge), Zandspringspin**
“Konijntje zonder oortjes”

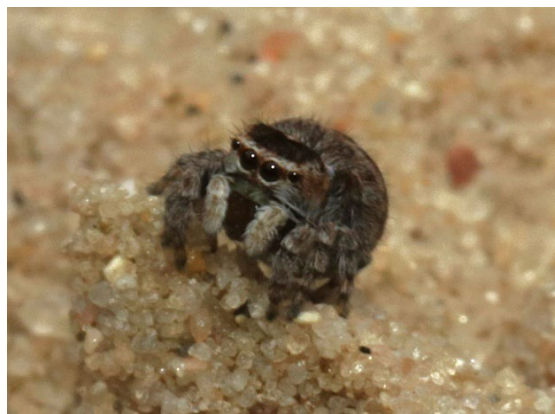
Attulus saltator is een kleine, gedrongen springspin, ♂ 2–3 mm; ♀ 3–4 mm, variërend van grijzig, donkerbruin tot zwartachtig van kleur. Mannetjes vertonen opvallende witte haarbanden op de poten en de voorzijde van de carapax, terwijl vrouwtjes over het algemeen minder contrastrijk zijn en eerder een roodbruine tot grijsbruine tint vertonen (Roberts 1995; Nentwig et al. 2025). – In het veld oogt *A. saltator* compacter dan veel verwante soorten. De carapax en het abdomen lijken niet alleen qua lengte, maar soms ook qua volume even groot – iets wat sterk afhankelijk is van de kijkhoek en de houding van de spin. Dankzij haar uitstekende schutkleur valt ze nauwelijks op in het zanderige leefgebied – vaak slechts zichtbaar door een plotselinge sprong of subtiel beweging in het zand (fig. 1, 22–26).

Ik trof deze soort aan in de duinen van de Zeeuws-Vlaamse kust in Cadzand-Bad (ZL), waar ik drie exemplaren tijdens twee afzonderlijke waarnemingen aantrof (fig. 24 en 25) en in de Loonse en Drunense Duinen (twee waarnemingen op verschillende datums, fig. 22 en 23). Het biotoop bestaat uit droge, zanderige gebieden met open vegetatie, vaak tussen korstmossen, lage kruiden en kale zandplekken.

Attulus saltator is minder zeldzaam dan *A. distinguendus*, *A. inexpectus*, *A. floricola* of *A. rupicola*, maar wordt desondanks regelmatig over het hoofd gezien door zijn uitstekende schutkleur en geringe formaat. *A. saltator* is goed herkenbaar aan de contrastrijke witte haarkransen van het mannetje. In België staat ze overigens te boek als zeldzaam

22

23

Fig. 22. en 23. *A. saltator*, ♀♀, Loonse en Drunense Duinen (NB), 6-6-2025 en 2-6-2024.

24

25

Fig. 24. en 25. *A. saltator*, ♀♀ (waarvan één foeragerend op een ongedetermineerde prooi), Cadzand-Bad (ZL), 10-7-2025.

26

Fig. 26. *A. saltator*, ♀, Cadzand-Bad (ZL), 10-7-2025.

volgens waarnemingen.be. Hoewel literatuur soms verschillen in habitatvoorkeur noemt, blijkt uit mijn recente veldwaarnemingen dat *A. saltator*, *A. distinguendus* en *A. pubescens* regelmatig in hetzelfde biotoop voorkomen, mogelijk samen met *A. inexpectus* en incidenteel *A. floricola* (Waarneming.nl 2025).

VERGELIJKBARE SOORTEN IN HET VELD

Een aantal *Attulus*-soorten is in het veld nauwelijks van elkaar te onderscheiden. Dit geldt met name voor *A. rupicola*, *A. floricola*, *A. inexpectus* en, in zekere mate, ook *A. pubescens* en in mindere mate *A. caricis*, al speelt daar het biotoop meestal een onderscheidende rol. De uiterlijke verschillen tussen deze soorten zijn vaak subtiel en kunnen sterk variëren per individu, levensstadium, belichting of kijkhoek. Betrouwbare determinatie vereist in veel gevallen onderzoek van palpen of epigyne (Roberts 1995). De subtiel morfologische verschillen hangen samen met de nauwe verwantschap tussen deze soorten. Dit blijkt ook uit genetisch onderzoek, waaronder het fylogenetische onderzoek “Sitticine jumping spiders: phylogeny, classification, and chromosomes (Araneae, Salticidae, Sitticini)” van Maddison (Maddison et al. (2020). In dat onderzoek werden onder meer *A. floricola*, *A. distinguendus* en *A. rupicola* betrokken (en enkele andere *Attulus*-soorten die niet in Nederland voorkomen). Hoewel de moleculaire details te specialistisch zijn om hier uitgebreid te behandelen, verwijs ik geïnteresseerde lezers graag naar dit onderzoek voor een dieper inzicht in de onderlinge verwantschappen binnen het geslacht *Attulus*.

NAAMGEVING EN FYLOGENIE VAN HET GESLACHT *ATTULUS*

De taxonomie van het geslacht *Attulus* is de afgelopen anderhalve eeuw regelmatig herzien. De naamgeving van de typesoort bleek taxonomisch echter complex. Simon wees oorspronkelijk *Attulus cinereus* Westring, 1861 aan als typesoort, maar deze naam bleek ongeldig omdat Walckenaer dezelfde naam al in 1837 gebruikte voor een andere soort. Als vervanging introduceerde Simon in 1871 de naam *Attulus helveolus*, tegenwoordig beschouwd als synoniem van *Attulus distinguendus* Simon, 1868. Daarmee geldt *A. distinguendus* als de formele typesoort van het geslacht *Attulus* (World Spider Catalog 2025).

Binnen de familie Salticidae wordt *Attulus* ingedeeld in de tribus Sitticini (de zogeheten “sitticines”). De taxonomie van deze stam, en van het geslacht *Attulus* in het bijzonder, is de afgelopen decennia aan aanzienlijke herzieningen onderhevig geweest. Tussen 2017 en 2020 werden diverse soorten herhaaldelijk van geslacht veranderd. Zo stond *Attulus floricola* lange tijd bekend als *Sitticus floricola*, werd in 2017 verplaatst naar *Sittiflor floricola*, in 2018 naar *Calositticus floricola*, in 2019 weer terug naar *Sitticus floricola*, en kreeg in 2020 opnieuw de naam *Attulus floricola* (Maddison et al. 2020).

Tot 2017 werden de meeste sitticines ondergebracht in het brede geslacht *Sitticus*, totdat Jerzy Prószyński het geslacht opsplijste in zeven afzonderlijke groepen: *Attulus*, *Sitticus* en vijf nieuw gecreëerde geslachten (*Sittiab*, *Sittiflor*, *Sittilong*, *Sittipub* en *Sittisax*) (Prószyński 2017). Deze indeling was voornamelijk pragmatisch en niet gebaseerd op fylogenetische analyse maar vooral gebaseerd op vergelijkende morfologie van palpen en epigyne. Een latere moleculair-fylogenetische studie van Maddison (Maddison et al. 2020) bracht de meeste sitticinesoorten weer samen onder één geslacht, met uitzondering van *Sittisax*, dat als geldig genus behouden bleef.

Hoewel *Sitticus* lange tijd de gangbare naam bleef, heeft *Attulus* Simon, 1889 volgens de regels van de zoölogische nomenclatuur prioriteit boven *Sitticus* Simon, 1901. Daarmee geldt *Attulus* als de correcte, geldige naam. Binnen dit geslacht zijn voormalige genera, zoals *Sitticus*, *Sittiflor*, *Sittilong* en *Sittipub*, nu opgenomen als synoniemen. Alleen *Sittisax* bleef als apart genus behouden; *Sittiab* werd synoniem met *Attinella* (Maddison et al. 2020; World Spider Catalog 2025).

In hun fylogenetische revisie verdeelden Wayne Maddison en collega's de tribus Sitticini in twee substammen: Aillutticina en Sitticina (Maddison et al. 2020). *Attulus* werd in het subtribus Sitticina geplaatst en verder onderverdeeld in drie subgenera:

- *A. (Sittilong)* – 1 soort
- *A. (Sitticus)* – 7 soorten
- *A. (Attulus)* – 41 soorten

In de World Spider Catalog worden deze subgenera overigens niet actief gebruikt; zij volgen primair de genusindeling en niet de subgenusstructuur.

De verwantschap tussen deze taxa wordt weergegeven in het volgende cladogram, gebaseerd op “Sitticine jumping spiders: phylogeny, classification, and chromosomes (Araneae, Salticidae, Sitticini)” (Maddison et al. 2020). Het cladogram toont duidelijk de positie van *Attulus* binnen de Sitticini en de onderlinge verwantschappen tussen de subgroepen. Door al deze taxonomische herzieningen is *Attulus* tegenwoordig een goed gedefinieerd geslacht binnen de Sitticini, met een duidelijke fylogenetische basis.

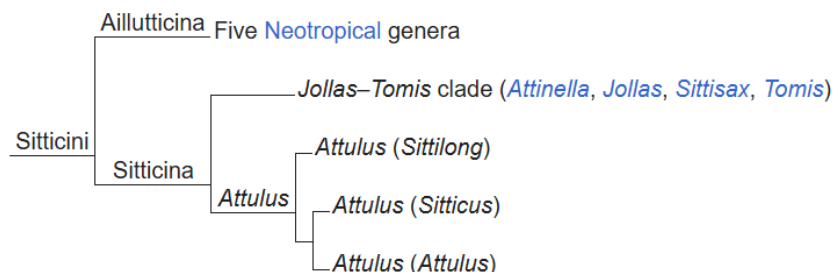

Fig. 27. Cladogram van de fylogenetische relaties binnen de stam Sitticini (naar Maddison et al. 2020).

Een samenvattend overzicht van de behandelde soorten wordt weergegeven in Tabel 1.

Tabel 1. Overzicht van enkele *Attulus*-soorten met kenmerken, habitat en verspreiding.

Soort	Nederlandse naam	Afmeting	Kenmerken en patroon	Habitat	Opmerkingen
<i>Attulus caricis</i> (status waarneming.nl: zeldzaam)	Muisspringspin	♀ 4 – 5mm ♂ 3,5 – 4,5mm	Compacte soort, kleiner dan de meeste <i>Attulus</i> -soorten, maar iets groter dan <i>A. saltator</i> . Gedrongen lichaam. Kleur meestal bruin tot grijsbruin/olijfbruin met lichtere en donkere vlekken of strepen. Minder contrastrijk dan andere <i>Attulus</i> soorten. Fijne beharing kan een gevlekt patroon suggereren. Abdomen vaak zonder duidelijke middenband. Poten relatief kort.	Vaak in grasrijke/moerassige biotopen	Nederland: verspreid door het hele land (maar slechts op een paar plaatsen waargenomen), vooral in geschikte vochtige biotopen. België: zeldzamer, maar aanwezig, vooral in natuurgebieden met open, vochtige vegetatie. Buiten Europa ook gemeld in delen van Rusland
<i>Attulus distinguendus</i> (status waarneming.nl: zeldzaam)	Kustspringspin	♀ 4 - 5mm ♂ 3 - 4mm	Overwegend lichtbruin tot donkerbruin, met lichtere en donkerdere tekening op het abdomen. Mannetjes hebben vaak een duidelijker contrast in hun tekening, met lichtere strepen of vlekken op het abdomen. Vrouwtjes zijn meestal iets minder contrastrijk gekleurd. Beharing: fijne, korte haartjes bedekken het lichaam, wat het een	Kustduinen en zandverstuivingen, droge warme zanderige plaatsen.	Zeer goede schutkleur in zandrijke omgeving (zowel duinen als stuifzandgronden). In het juiste biotoop relatief goed herkenbaar in vergelijking met andere <i>Attulus</i> -soorten.

Soort	Nederlandse naam	Afmeting	Kenmerken en patroon	Habitat	Opmerkingen
			fluweelachtig uiterlijk geeft		
<i>Attulus floricola</i> (status waarneming.nl: zeldzaam)	Gevlekte moerasspringer	♀ 5 - 6.5mm ♂ 4 - 5mm	♀ en ♂ met tamelijk lichte, vaak grijsbruine tot beige grondkleur. Vaak lichte bandering op poten en een (soms vage) donkere middenband op het abdomen. Mannetje heeft meestal opvallend witte haarkransen vooraan op de carapax.	Vochtige biotopen: veenmos, rietkragen, drassige weilanden, rivieroever, moerassen en vochtige weidegebieden. Vaak op vegetatie boven water. Het is niet uit te sluiten dat dergelijke biotopen grenzen aan voor <i>A. inexpectus</i> geschikte biotopen.	Typische "veenmos-soort". Vaker in noordelijke en westelijke delen van Nederland. Verder wijd verspreide Holarctische verspreiding: Europa, de Kaukasus, Rusland (van Europa tot het Verre Oosten), Kazachstan, Centraal Azië, China, Japan, Canada en de Verenigde Staten.
<i>Attulus inexpectus</i> (status waarneming.nl: zeldzaam en 'verwacht')	Oeverspringspin	♀ 5 - 6mm ♂ 4 - 5mm	Sterk gelijkend op <i>A. rupicola</i> . ♂ met kort, naar binnen gebogen wit streepje op achterdeel carapax. ♀ vaak iets donkerder, abdomen compact met vage lichtere middenvlek.	Typisch laagland en gebonden aan vochtige, vaak stenige oevers: kustkiezels, ook droge, stenige plaatsen, kustduinen, dijken, maar ook binnenland op droge vegetatie, aanspoelsel-zones en soms vergelijkbare oevers landinwaarts.	Betrekkelijk recent in Nederland genoemd, maar nog niet officieel bevestigd. Te onderscheiden van <i>A. rupicola</i> en andere <i>Attulus</i> soorten via genitaal-onderzoek van palpen of epigyne.
<i>Attulus pubescens</i> (status waarneming.nl: vrij algemeen)	Harige springspin	♀ 4 - 6mm ♂ 4 - 5mm	Basiskleur bij beide geslachten tussen grijsbruin en donkergrijs variërend. Voorlichaam van boven met lichte vlekken tussen de achterste ogen. Achterlichaam van boven met meerdere nogal vage lichte vlekkenparen, aan de voor- en zijkant vaak lichter. Palpen zijn bezet met lange, lichte haren; uiteinde ♂ palp is zwart. Poten meestal duidelijk licht-donker geringd. Man ♂ met brede tibia-apofyse op de palp. ♀ soms met roodbruine haren boven de voorste 2 en daarnaast gelegen vier ogen.	Habitatvoorkeur is zeer breed: zowel droge, zandige als meer vochtige open milieus; vaak op lage vegetatie, heide of duinvalleien. Soms ook nabij menselijke bebouwing, op muren en hekken, maar daarbuiten ook op hout- en steenstructuren.	
<i>Attulus rupicola</i> (status waarneming.nl: niet in soortenlijst)	- (geen Nederlandse naam)	♀ 5 - 7 mm ♂ 4 - 5 mm	Over het algemeen iets grijzer en matter getekend dan <i>A. inexpectus</i> . ♂ mist	Hoger gelegen droge, stenige plaatsen, vaak in binnenland.	Uit Nederland niet bekend. Traditioneel verward met <i>A.</i>

Soort	Nederlandse naam	Afmeting	Kenmerken en patroon	Habitat	Opmerkingen
opgenomen, niet bekend uit Nederland)			het witte streepje op carapax. ♀ vaak iets groter en wat blekere poten.		<i>inexpectus</i> ; determinatie via palpen/epigyne essentieel.
<i>Attulus saltator</i> (status waarneming.nl: vrij algemeen)	Zandspringspin	♀ 3–4 mm ♂ 2–3 mm	Kleine, opvallend gedrongen springspin. ♂ voorlichaam van boven zijdelings licht omzoomd, met een dunne middenstreep van lichte haren. ♂ achterlichaam zwartbruin met 2 contrasterende, ronde witte vlekken. ♀ soms bleker dan ♂, vaak roodbruin van kleur, met slechts een vage lichtere tekening. Poten geelbruin met vage ringen, en bedekt met lichte haren.	Vooral in open duingebieden langs de kust, zeldzamer op binnenlandse stuifzandgebieden. Vaak op lage vegetatie of op de grond.	Door de auteur aangetroffen in exact hetzelfde biotoop als <i>A. distinguendus</i> , <i>A. pubescens</i> en mogelijk <i>A. inexpectus</i> (Noord-Brabant en Zeeuws-Vlaanderen)

AANVULLENDE WAARNEMINGEN

Nigma puella (Simon, 1870), Bont kaardertje

Op 17 mei 2025 werd door mij in Nieuwvliet-Bad (Zeeuws-Vlaanderen) een foeragerend vrouwtje van *Nigma puella* waargenomen en gefotografeerd. De waarneming is ingevoerd en bevestigd in Waarneming.nl, waarmee

Fig. 28. *Nigma puella*, ♀ foeragerend op dansvlieg. Nieuwvliet-Bad (ZL), 17-5-2025.
Foto en waarneming bevestigd via Waarneming.nl.

de aanwezigheid van deze soort in Zeeland – en specifiek in Zeeuws-Vlaanderen – opnieuw is bevestigd. De foto toont duidelijk de groene tot geelachtige lichaamskleur met de kenmerkende roodbruine middenvlek op het abdomen, typisch voor het vrouwtje (fig. 28). Het is een kleine, fraai gekleurde soort die haar web spant op bladeren van struiken, heggen en tuinplanten. Volwassen exemplaren worden vooral tussen mei en juli waargenomen, vrouwtjes soms nog tot in september.

Nigma puella behoort tot de familie Dictynidae en werd pas in 2018 voor het eerst in Nederland vastgesteld (Van de Putte 2018). Sindsdien wordt de soort vooral in stedelijke en beschutte habitats waargenomen. De soort heeft een voornamelijk zuidelijke en westelijke verspreiding, bekend uit grote delen van Europa, Noord-Afrika en de Macaronesische eilanden.

***Macaroeris nidicolens* (Walckenaer, 1802), Ovale dennenspringer – een onverwachte ontmoeting**

Op 2 en 7 juli 2025 deed ik in Nieuwvliet-Bad twee opmerkelijke waarnemingen: twee mannetjes *Macaroeris nidicolens* (Ovale dennenspringer) werden aangetroffen op beide dagen in de Verdrongen Zwarte Polder, een zilt schorren- en slikkengebied met getijdenwerking. Gezien het biotoop – een zilt schorren- en slikkengebied – was deze vondst opvallend. Ik kende de soort vooral uit heide- en bosranden zoals Huis ter Heide (NB) (fig. 29 en 30) en Tilburg, Reeshof (fig. 31).

29

30

Fig. 29. en 30. *Macaroeris nidicolens*, ♂♂, Nieuwvliet-Bad, Verdrongen Zwarte Polder (ZL), op Helmgras. 2-7-2025 en 9-7-2025.

Fig. 31. *Macaroeris nidicolens*, ♀, Tilburg, Reeshof (NB), op metalen brugleuning. 10-1-2025

Hoewel *M. nidicolens* in Nederland vrij algemeen in het zuiden en midden van Nederland wordt waargenomen, lijkt de soort zich de laatste jaren langzaam noordwaarts uit te breiden, wat aansluit bij het patroon dat ook in Groot-Brittannië is beschreven. De soort is kenmerkend voor warme, zonnige microhabitats met lage vegetatie of struiken waarop ze actief jaagt (Nentwig et al. 2025; World Spider Catalog 2025). Het mannetje vertoont doorgaans een donkerdere kleur met duidelijke lichte haarbanden, terwijl het vrouwtje lichter en subtieler getekend is (fig. 31) (Arachnophoto 2023; Steel 2023). In Groot-Brittannië werd de soort pas in de vroege jaren 2000 vastgesteld (Essex Field Club 2024) en geldt sindsdien als een warmte minnende pionier. De vondst in Zeeuws-Vlaanderen past goed in dit verspreidingsbeeld en vormt mogelijk een van de westelijkste kustwaarnemingen van deze soort in Nederland.

SLOTBESCHOUWING

De waarnemingen van de afgelopen jaren tonen aan dat zelfs in ogenschijnlijk bekende biotopen nog verrassingen schuilgaan. Het geslacht *Attulus* blijft in Nederland onderbelicht – deels door de bescheiden afmetingen en deels door de taxonomische complexiteit – maar verdient juist méér aandacht. Toch laten waarnemingen van *A. distinguendus*, *A. saltator* en *A. pubescens* zien hoe goed deze kleine springspinnen zich hebben aangepast aan uiteenlopende leefomstandigheden. De mogelijke aanwezigheid van *A. inexpectus* en de incidentele vondst van *Macaroeris nidicolens* in Zeeuws-Vlaanderen onderstrepen hoe belangrijk het is om in het veld alert te blijven op microhabitats en onverwachte bezoekers. Waar traditionele determinatie soms ophoudt bij uiterlijke gelijkenis, blijft zorgvuldig veldonderzoek – gecombineerd met fotografie en documentatie – essentieel voor het verder vergroten

van onze kennis. Het zijn juist deze ontmoetingen, vaak in de marge van het zichtbare, die onze kennis van de Nederlandse spinnenfauna vergroten. En wie weet hoeveel “zand met oogjes” en “konijntjes zonder oortjes” nog op ontdekking wachten.

ALGEMENE OPMERKINGEN

Alle foto's in dit artikel zijn gemaakt door Petra Fleurbaaij, tenzij anders vermeld. Voor enkele afbeeldingen is gebruikgemaakt van materiaal met een CC BY 4.0-licentie.

De in sommige bijschriften gebruikte informele benamingen (“zand met oogjes”, “konijntje zonder oortjes”) en taalsuggesties voor soorten zonder vaste Nederlandse of Engelse naam zijn bedoeld als illustratieve veldtermen, zoals ervaren door mij. Ze hebben geen formele nomenclatuurstatus.

LITERATUUR

- Arachnophoto 2023. Fotobron. *Macaroeris nidicolens* – Salticidae photo documentation.
<https://www.arachnophoto.com/en/salticidae-2/macaroeris-nidicolens>
- British Arachnological Society 2025. Spider Recording Scheme (SRS). <https://srs.britishspiders.org.uk>
- Essex Field Club 2024. *Macaroeris nidicolens* – species account.
<https://www.essexfieldclub.org.uk/portal.php/p/Species%2BAccount/s/Macaroeris%2Bnidicolens>
- Fleurbaaij, P. & P.J. van Helsdingen 2024. Ecologie en gedrag van de Kustspringspin (*Attulus distinguendus*). – SPINED 43: 2–15.
- Helsdingen, P.J. van 2025. Catalogus van de Nederlandse spinnen. Versie 2025.4. – EIS Kenniscentrum Insecten, Leiden.
- Steel, J. 2023. Wildlife Photography.. Fotobron: Jumping Spiders of Britain, *Macaroeris nidicolens*.
<https://www.jason-steel.co.uk/jumping-spiders.php>
- Logunov, D.V. & T. Kronstedt 1997. A new Palearctic species of the genus *Sitticus* Simon, with notes on related species in the *floricola* group (Araneae, Salticidae). – Bulletin of the British Arachnological Society 10: 225–233.
- Maddison, W.P., D.R. Maddison, S. Derkarabetian & M. Hedin 2020. Sitticine jumping spiders: phylogeny, classification, and chromosomes (Araneae, Salticidae, Sitticini). – ZooKeys 925: 1–54.
<https://doi.org/10.3897/zookeys.925.39691>
- Nentwig, W., T. Blick, D. Gloor, A. Hänggi & C. Kropf (edit.) 2025. Araneae, Spiders of Europe. – Natural History Museum Bern. <https://araneae.nmbe.ch>
- Prószyński, J. 2017. Review of genera of Salticidae (Araneae), part I: introduction and Sitticinae. – Ecologica Montenegrina 10: 1–24.
- Roberts, M.J. 1995. Collins Field Guide to Spiders of Britain and Northern Europe. – HarperCollins, London, 383 p.
- Simon, E. 1889. Histoire naturelle des araignées. – Roret, Paris.
- Van de Putte, F. 2018. *Nigma puella* nieuw voor Nederland (Araneae, Dictynidae). – SPINED 36: 29–31.
- Waarneming.nl 2025. Ecologische en verspreidingsgegevens voor Nederland. –
<https://www.waarneming.nl>
- Wielink, P. van, R. Felix & H. Spijkers 2009. Biodiversiteit op stammen van zomereiken in De Kaaistoep: 2. Fauna met uitzondering van kevers. – Entomologische Berichten 69: 214–225.
- World Spider Catalog 2025. World Spider Catalog, Version 25.0. – Natural History Museum Bern.
<https://wsc.nmbe.ch>

WAARNEMING.NL ALS BRON VOOR AANVULLINGEN OP DE SOORTENLIJST VAN SPINNEN IN NEDERLAND, INCLUSIEF EEN NIEUW SOORT VOOR NEDERLAND (ARANEAE)

Peter J. van Helsdingen

(Peter.vanhelsdingen@naturalis.nl)

SUMMARY

Distribution data from citizen science database Waarneming.nl for the following 16 species were used to update the Catalogue of Dutch Spiders. It is, therefore, a partial study. The selection of species was partly intuitive – relatively rare species and exotics – and partly based on the known input by individuals who had entered data into waarneming.nl. The selection of species focussed on “exotics” from two families which already were known to spread northwards or westwards from Mediterranean or Central-European regions, viz. the Salticidae and the Theridiidae. The selection includes: *Porrhoclubiona genevensis* (L. Koch, 1866), *Badumna longinqua* (L. Koch, 1867), *Harpactea hombergi* (Scopoli, 1763), *Callilepis nocturna* (Linnaeus, 1758), *Poecilochroa albomaculata* (Lucas, 1846), *Erigone dentosa* O.P.-Cambridge, 1894, *Hasarius adansoni* (Audouin, 1826), *Heliophanus tribulosus* Simon, 1868, *Philaeus chrysops* (Poda, 1761), *Saitis barbipes* (Simon, 1868), *Olios argelasius* (Walckenaer, 1806), *Steatoda nobilis* (Thorell, 1875), *Steatoda triangulosa* (Walckenaer, 1802), *Theridion asopi* Vanuytven, 2014, *Synema globosum* (Fabricius, 1775), *Titanoeca quadriguttata* (Hahn, 1833). *Poecilochroa albomaculata* (Lucas, 1846) is new for the Dutch spider fauna. It would be attractive, or even desirable, if the observing of species and entering them in waarneming.nl would be followed by a short note in a relevant journal by the person after the validator has given his or her approval.

Key words: citizen science, *Poecilochroa albomaculata*, validator, waarneming.nl

INLEIDING

Om de lijst van spinnensoorten in Nederland op peil te houden en een nieuwe update van de Catalogus van de Nederlandse spinnen te realiseren zijn van 16 soorten verspreidingsgegevens uit Waarneming.nl gebruikt. De selectie van de soorten is deels gevoelsmatig – zeldzame soorten en exoten - en deels op aanwijzing van personen, die gegevens in waarneming.nl hadden ingevoerd. Het is dus een deelonderzoek. De selectie omvat: *Porrhoclubiona genevensis* (L. Koch, 1866), *Badumna longinqua* (L. Koch, 1867), *Harpactea hombergi* (Scopoli, 1763), *Callilepis nocturna* (Linnaeus, 1758), *Poecilochroa albomaculata* (Lucas, 1846), *Erigone dentosa* O.P.-Cambridge, 1894, *Hasarius adansoni* (Audouin, 1826), *Heliophanus tribulosus* Simon, 1868, *Philaeus chrysops* (Poda, 1761), *Saitis barbipes* (Simon, 1868), *Olios argelasius* (Walckenaer, 1806), *Steatoda nobilis* (Thorell, 1875), *Steatoda triangulosa* (Walckenaer, 1802), *Theridion asopi* Vanuytven, 2014, *Synema globosum* (Fabricius, 1775), *Titanoeca quadriguttata* (Hahn, 1833). Van deze soorten werden alle positief gevalideerde gegevens in de vorm van Excel datasheets uit Waarneming.nl geëxtraheerd.

DATABASES

Er worden twee lijsten bijgehouden van soorten spinnen in Nederland: het Nederlands Soortenregister (<https://www.nederlandsesoorten.nl/>) en de Catalogus van de Nederlandse spinnen, met aan het eind een complete soortenlijst (<https://tinyurl.com/ynjcxv88>). Beide worden regelmatig bijgehouden en zijn via internet te raadplegen. Het Nederlands Soortenregister verschilt van de lijst in de catalogus, omdat in de eerste ook al de te verwachten soorten (al voorkomend in een of meer omringende landen) worden vermeld. De lijst is dus meer toekomstgericht. De catalogus is gebaseerd op gepubliceerde gegevens. De publicaties zijn opgenomen in de literatuurlijst in de catalogus. Wijzigingen en aanvullingen zijn dus gebaseerd op artikelen over de Nederlandse fauna en Europese taxonomische artikelen, welke nieuwe taxonomische ontwikkelingen melden, zoals nieuwe families door opsplitsing van bestaande families, nieuwe soorten, opsplitsing van soorten of synonymisering en eventuele nomenclatorische aanpassingen. Voor het Nederlands Soortenregister is de catalogus een van de bronnen voor aanpassing.

Voor de catalogus kan het ook nuttig zijn om uit niet als publicatie geldende bronnen gegevens te halen en alsnog te publiceren. Waarneming.nl vormt een dergelijke bron, zoals in dit artikel wordt toegepast. Dit artikel kan als experiment worden gezien om de Nederlandse Soortenlijst en de Catalogus

van de Nederlandse spinnen zo dicht mogelijk bij de werkelijke samenstelling van de Nederlandse spinnen fauna te krijgen.

WAARNEMING.NL

Waarneming.nl biedt de mogelijkheid om waargenomen soorten in te voeren, onder vermelding van soortnaam, vindplaats, datum en tijd, aantal individuen en geslacht. Voeg foto's of geluiden toe, staat er als wens. Door waarnemingen in te voeren worden ze vastgelegd. De ingevoerde gegevens worden door validatoren beoordeeld en aanvaard of afgewezen. De goedgekeurde gegevens worden aan GBIF toegevoegd. Goedgekeurde en afgewezen waarnemingen blijven in waarneming.nl zichtbaar en zijn door geïnteresseerden te raadplegen en te gebruiken.

In de Catalogus kunnen ook niet eerder gepubliceerde waarnemingen van interessante en vaak zeldzamere soorten worden opgenomen door deze uit waarneming.nl te extraheren en in een publicatie samen te voegen. Criterium voor opname in de Catalogus is immers dat alleen gepubliceerde gegevens worden toegevoegd. Aangezien waarneming.nl geen publicatie is, krijgen waardevolle vondsten via deze omweg toch een zichtbare plek in beide soortenlijsten. Natuurlijk worden hiervoor alleen positief gevalideerde waarnemingen geselecteerd. Dit artikel is stoelt op die visie. *Waarneming.nl als Bron voor Aanvullingen*.

Ik wil hier graag benadrukken dat het extraheren en samenvatten van de gegevens in een artikel als het onderhavige een arbeidsintensieve bezigheid is, zeker wanneer alle vindplaatsen en de betreffende waarnemers in de publicatie worden opgenomen, zoals in dit artikel is gebeurd. Voor 16 soorten bleek het al zeer tijdrovend te zijn, voor alle soorten is het simpelweg ondoenlijk. Het resultaat is een beter verspreidingsbeeld van de 16 geselecteerde soorten, wat toch een doelstelling van faunistisch onderzoek is. Het vermelden van alle waarnemers of invoerders van gegevens doet recht aan hun inspanningen.

SELECTIE EN EXTRACTIE

Voor de selectieprocedure, zie Inleiding. De onderstaande 16 soorten werden geselecteerd uit de tot 2025 ingevoerde waarnemingen. Selectie datum 26.09.2025.

Porrhoclubiona genevensis (L. Koch, 1866)
Badumna longinqua (L. Koch, 1867)
Harpactea hombergi (Scopoli, 1763)
Callilepis nocturna (Linnaeus, 1758)
Poecilochroa albomaculata (Lucas, 1846)
Erigone dentosa O.P.-Cambridge, 1894
Hasarius adansoni (Audouin, 1826)
Heliophanus tribulosus Simon, 1868
Philaeus chrysops (Poda, 1761)
Saitis barbipes (Simon, 1868)
Olios argelasius (Walckenaer, 1806)
Steatoda nobilis (Thorell, 1875)
Steatoda triangulosa (Walckenaer, 1802)
Theridion asopi Vanuytven, 2014
Synema globosum (Fabricius, 1775)
Titanoeca quadriguttata (Hahn, 1833)

Voor deze soorten werden de volgende gegevens bijeen gezocht op de Excel datasheets van waarneming.nl:

- a, de eerste en laatste datum van de waarnemingen van die soort
- b, het aantal regels op het Excel sheet, wat een maat is voor het aantal meldingen; het getal duidt het maximale aantal waarnemingen aan, maar waarnemingen met beide seksen op een vindplaats leidt tot minder waarnemingen – minimaal de helft van het getal als elke waarneming beide seksen zou omvatten; het geeft dus de orde van grootte aan
- c, aanwezige seksen in het materiaal (niet altijd aangegeven; vaak staat er U (unknown).wanneer de validator wel de soort kan herkennen, maar de sekse niet kan vaststellen)
- d, de vermelde vindplaatsen, gerangschikt per provincie
- e, de namen van de invoerders aan wie de gegevens te danken zijn
- f, faunistisch belang van de aanvullende gegevens.

Bij de voorlaatste categorie (e) wil ik het volgende vermelden: de namen van de waarnemers worden hier genoemd om nog eens te onderstrepen, dat de gegevens te danken zijn aan de inspanning van

waarnemer en invoerder, en niet aan de auteur van dit artikel, die slechts de accumulatie verzorgde. De namen zijn alleen overgenomen wanneer ze herkenbaar zijn. Regelmatig worden alleen voornamen of codes gebruikt of fancy namen, die voor deze overzichten niet van belang zijn, want niet bruikbaar.

CLUBIONIDAE

Porrhoclubiona genevensis (L. Koch, 1866)

- Waarneming.nl: 08-2021 – 01-2025, 5 regels, alleen ♀.
- *Aanvullende verspreiding*. GL: Kootwijk (Kootwijkerzand-Oost en -West), Otterlo (Hoge Veluwe, Pampelsche zand).
- *Waarnemers/invoerders*: D. Sies, R. Versteeg.
- *Belang van de aanvullende gegevens*: geen belangrijke aanvulling van het verspreidingspatroon van deze redelijk algemene soort in Europa. Bevestiging dat het een soort is van droge zandgronden (kuststreek, Veluwe).

DESIDAE

Badumna longinqua (L. Koch, 1867)

- Waarneming.nl: 10-2021 – 08-2025, 34 regels, ♂♀.
- *Aanvullende verspreiding*. GR: Appingedam (Centrum). GL: Ede (Schuttersveld). FL: Almere (Muziekwijk, Lepelaarplassen, Noorderplassen, Seizoenenbuurt). UT: Veenendaal, Vinkeveen (Vinkeveense Plassen). NH: Aalsmeer (Westeinderplas), Amstelveen (Noorddammerweg), Kudelstaart, Uithoorn (Uithoornse Polder). ZH: Zevenhoven (Polder Zevenhoven).
- *Waarnemers/invoerders*: P. Andelbeek, T. van den Bergh, B. Berkholst, N. Boekie, R. Borkent, M. Epic, D. Hagediss, R. Heemskerk, A. Hinkema, J. Hoek, H. Kazan, D. van Loenen, I. Maijer, J. Post, R. Post, M. de Winkel, R. Sonja.
- *Belang van de aanvullende gegevens*: *Badumna longinqua*, een klein, onopvallende spin werd voor het eerst in 2024 voor ons land gemeld en gepubliceerd, en bleek toen opeens Wereldwijd voor te komen. Een exoot, afkomstig uit Australië. De verspreiding in ons land zal veel ruimer zijn dan hier gemeld.

DYSDERIDAE

Harpactea hombergi (Scopoli, 1763)

- Waarneming.nl: 10-2013 – 05-2025, 45 regels, ♂♀.
- *Aanvullende verspreiding*. GL: Bennekom, Doorwerth, Driel, Ermelo (Ermelosche Heide), Ermelo (Groevenbeek), Groesbeek ('t Grüske), Harderwijk (Beekhuizerzand), Nijmegen (Hengstdal), Oosterbeek (Zweiersdal), Ooijpolder (Paardenweide), Veluwezoom, Wageningen (Arboretum Belmonte, Veluvia Hamelakkers, Wageningse Berg), UT: Rhenen (Grebbeberg). ZH: Leiden (Centrum binnen de singels). NB: Udenhout.
- *Waarnemers/invoerders*: S. van Baren, D. Belgers, R. Beunen, J. Bindels, J. Bink, E. den Boer, J. Bom, R. Buesink, B. Delbaere, H.S. Ellenkamp, R. Felix, A. Geelhoed, S.G. de Geus, H. Hartvelt, W. Helmer, A. Krediet, F. van Kuijk, W. Langbroek, M. Meijer, J. Molenaar, W. Oe, B. Pater, F. van der Plas, R. Ploeg, M. Renden, D. Sies, M. Speelman, K. Verhoogt, A. Vijge, M. Wegman, R. Wester, J.L.J. Wolfs, J. van der Zee.
- *Belang van de aanvullende gegevens*: een meer dan ruime verdubbeling van de verspreidingsgegevens in ons land.

GNAPHOSIDAE

Callilepis nocturna (Linnaeus, 1758)

- Waarneming.nl: 05-2012 – 04-2025, 103 regels, ♂♀.
- *Aanvullende verspreiding*. OV: Borkeld. GL: Gorssel (Gorsselsche Heide), Winterswijk (Kuipersweg tot Grens. Willinks Weust Heksenbos). UT: Maarn (Zanderij), Soesterberg (Vliegbasis Soesterberg), Zeist (Bornia). NB: Asten (Astensche Peel), Heeze (Strabrechtse Heide), Lage Mierde (Landgoed Wellenseind). LI: Arcen (Ravenvennen), Beegden (Beegderheide, Franse Berg), Berg (Curfsgroeve), Berg en Terblijt (Groeve Blom), Brunssum (Industriegebied Hendrik, Schutterspark, Steenberg), Eys (Eyserboschen), Helden, Heythuijsen (Bisschopsweg e.o.), Horst aan de Maas (Mariapeel), Kelpen-Oler (Zandstraat e.o.), Maastricht (Sint-Pietersberg Zuid), Nunhem (Sint Ursula), Ospel (Groote Peel), Posterholt, 't Rooth (Groeve), Roggel (Boerderijweg), Schinnen (Groeve Nagelbeek), Swalmen – Groenewoud, Swolgen (Tienraijse en Swolgander Heide), Venlo (De Zaar), Walem, Weert.
- *Waarnemers/invoerders*: W. Bakker, W. Bosman, I. Buth, P. Dirksen, Jan Ensing, H. Exterkate, S. Faber, L. Gerris, S. Gubbels, J. Hermans, T. Huijs, R. Knoops, S. Lamberts, J. van Leeuwen, J. Ligtenberg, G. van de Maat, H. Mertens, R. van Middelkoop, B. van Middelkoop, J. Miedema, T.

Peeters, R. Reumkens, F. Rooijackers, R. Schaareman, J. Slaats, J. Smits, A. van Stipdonk, M. Verbeek, J. Wessels, P. Wink, A. Wijker

- *Belang van de aanvullende gegevens*: een verveelvuldiging van de verspreidingsgegevens in ons land.

***Poecilochroa albomaculata* (Lucas, 1846)**

Het voorkomen in Nederland van deze soort werd niet eerder gepubliceerd. Nederlandse naam: “Witgevelekte muisspin”.

- Waarneming.nl: 12-2023 – 04-2025, 3 regels, ♀.y
 - Aanvullende verspreiding. ZH: De Lier (Hoge Lierweg), Honselersdijk (Nieuwe Broekpolder), Rijswijk.
 - Waarnemers/invoerders: P. Koomen, J. Otterspoor, en een codenaam.
 - *Belang van de aanvullende gegevens*: een nieuwe soort voor Nederland leidde een onopgemerkt bestaan in waarneming.nl. De waarnemers waren zich hiervan blijkbaar niet bewust, of zij dachten het op deze wijze voldoende onder de aandacht te hebben gebracht. Dat is dus niet het geval: niet in Nederland (Nederlands Soortenregister), niet in de Europese database (Spiders of Europe) en niet in de wereldwijde catalogus (World Spider Catalog). Zie onder Literatuur voor deze databases.
- De drie regels houden drie waarnemingen in, waarvan één als vrouwtje kon worden geregistreerd, terwijl beide andere tot soortherkenning leidden, zonder dat de sekse kon worden onderkend (code U).

LINYPHIIDAE

***Erigone dentosa* O.P.-Cambridge, 1894**

- Waarneming.nl: 05-2024 – 07-2025, 3 regels, ♂.
- *Aanvullende verspreiding*. NH: Egmond (Strand en zeereep), Julianadorp (Noorderhaven), Noordhollands Duinreservaat, De Kaap).
- *Waarnemers/invoerders*: A. Wijker, M. Renden.
- *Belang van de aanvullende gegevens*: tot nu toe in ons land alleen mannetjes gemeld. Deze drie nieuwe waarnemingen werden alle in de duinstreek van Noord-Holland gedaan. De enige eerdere waarneming is te vinden in de Catalogus van de Nederlandse spinnen (Van Helsdingen 2025) en werd eveneens in Noord-Holland gedaan (Zuid-Scharwoude), maar als geval van import aangeduid (Noordijk & Boer 2021). De nieuwe vondsten maken “import” minder vanzelfsprekend.

SALTICIDAE

***Hasarius adansoni* (Audouin, 1826)**

- Waarneming.nl: 12-2009 – 09-2025, 224 regels, ♂♀.
- *Aanvullende verspreiding*: GR: Groningen (Bedrijventerrein Peizerweg), Onnen (Onneresch), Sappemeer (Buitengebied Noord). FR: Nijtap. Poortugaal, De Westereen (Zwaagwesteinde). DR: Assen (Stichtingsterrein), Emmen (Wildlands Adventure Zoo), Klazienaveen (Kassengebied), Vossebelt (Dalervenen) OV: Noord Deurningen, Staphorst. GL: Apeldoorn, Apeldoorn (Kayers en Kayersmolen), Arnhem (Burgers Zoo), Duiven (Graafstaete), Elst (Industrieterrein Merm), Ermelo (Tonsel), Lent (Visveld, Vossenpels), Lochem, Malden (buitengebied noord), Nijkerk, Opheusden (Tolsestraat-Lakemondsestraat), Velp, Voorthuizen (Zeumerseweg, Schoonengweg), Wageningen (Pomona-De Weiden). FL: Lelystad (Jol), Luttelgeest (Luttelgeestervaart). UT: Amersfoort (Kattenbroek), Amersfoort (Vathorst, Hooglanderveen), Leusden (Heiligenbergerweg), Rhenen (Ouwehands Dierenpark), Utrecht (De Uithof, Science park). NH: Aalsmeer, Aalsmeer (Westeinderplas), Amstelveen (Noorddammerweg), Amsterdam (Artis, Centrum, Geuzenveld-Slotermeer, Hortus Botanicus, Schiphol), Dirksborn (Polder de Schagerwaard), Heemskerk (Tuinbouwgebied Heemskerkerduin), Rijsenhout, Waarland (Slootwaardpolder). ZH: Berkel en Rodenrijs (Westpolder, Bolwerk), Bleiswijk (Overbuurtsche Polder (Noord)), Capelle aan den IJssel, De Lier (Oude Campspolder), Delft (TU-wijk), Den Haag (Valkenboskwartier), Gouderak, 's-Gravenzande (Lange Stukken), Hellevoetsluis, Katwijk aan Zee (Rijnsoever), Kwintshoeul (Oude Broekpolder), Leiden (Hortus Botanicus), Leidschendam (Schakenbosch, Honselersdijk, Nieuwe Broekpolder), Naaldwijk, Naaldwijk (Bloemenveiling), Poortugaal, Rotterdam (Diergaarde Blijdorp, Hillegersberg, Oud-IJsselmonde, Park Zestienhoven, Pendrecht), Schipluiden (Dorppolder), Stellendam, Zuidplaspolder (Noord, Noordelijke Dwarsweg). ZE: Langeweegje, Rilland (Eerste Bathpolder Noord), Wilhelminadorp (dorp en bosje). NB: Breda (Hoge Vucht), Breda (Sportpark), 's-Hertogenbosch (Paleiskwartier). LI: Echt, Heijen (Heijderbos), Venlo.
- *Waarnemers/invoerders*: G. Aelmans, A. van de Beek, J. van der Beek, J. Bink, L. de Boer, R. Boerboom, W. Boomkens, E. de Bree, M. Brink, K. van de Burg, L. Calle, P. Calle, F.L. Calsbeek, C. Cramer, N.-J. Dek, C. Dias, J. van Dielen, J. Dolstra, D. Dooper, M. Doorn, J. van der Ende, S. van Eij, R. Geling, F. Gheik, R. Helmes, J. Hoek, A. Hoven, T. Huijs, H. Janssen, D. Janssens, A. Jissink, J.E. van Klinken, S. Kloosterman, M. Klootwijk, F. van der Knaap, T. Koek, M. Kubbe, P. Kuijper, L. van der Leeden, J. Lucas, L. Meester, E. Meijer, H. Meijer, A. van Ooijen, D. Peters, M. Renden, M. Roos, B. de

Ruiter, J. Rijneveld, M. van de Schoot, H. Schra, M. van der Plas, T. Quaijtaal, S. Schreven, D. Sies, A. van der Sluis, C. Splinter, N. Spoor, O. Terpstra, R. Veenhuizen, P. Venderbosch, S. Venhovens, K. Verhoogt, N. Versluis, J. de Vries, E. de Weerd, W. Westdijk, F. Wiersma, S. Wiersma, W. Winkelhorst, J. Zonneveld, A. Zwinenberg.

- **Belang van de aanvullende gegevens:** tot nu toe stond deze soort vooral bekend als bewoner van kassen en vergelijkbare situaties, al was er al wel een veldwaarneming (vangpotten) uit Almeide, gemeente Vijfheerenlanden (Van Helsdingen 2005). Het aantal nieuwe gegevens is fors en voor het grootste deel duidelijk uit kassen afkomstig, hoewel dit niet altijd duidelijk is aangegeven. De soort komt nu duidelijk in ons gehele land voor en moet als Nederlandse soort worden beschouwd. Dit onderzoek leverde dus een beter beeld van de verspreiding op.

***Heliophanus tribulosus* Simon, 1868**

- Waarneming.nl: 07-2013 – 05-2023, 13 regels, ♂♀.
- **Aanvullende verspreiding.** ZH: Klaaswaal.
- **Waarnemers/invoerders:** F. Jsselstijn.
- **Belang van de aanvullende gegevens:** deze soort komt al meer dan een decennium voor in Klaaswaal en werd steeds als een geval van import beschouwd. Hij heeft zich daar goed gehandhaafd, maar van uitbreiding ter plaatse bleek geen sprake te zijn. Hoe groot de populatie is valt moeilijk te schatten.

***Philaeus chrysops* (Poda, 1761)**

- Waarneming.nl: 06-2014 – 08-2025, 48 regels, meest ♂, 1♀.
- **Aanvullende verspreiding.** GL: Arnhem (Spijkerkwartier), Ede (Zuid), Elburg, Lunteren (Buzersegeweg, Brinkhofweg e.o.), Nijmegen (Bottendaal, Wolfskuil, Nije Veld), Opheusden, Wageningen (Pomona, De Weiden), UT: Amersfoort (Isselt), Leusden (Heiligenbergerweg e.o.), Utrecht (Veemarkterrein, Wittevrouwen), Vinkeveen. NH: Amsterdam (Noord, Watergraafsmeer), Amstelveen (De Poel), Haarlemmermeer, Heerhugowaard, Heiloo, Hoofddorp (Toolenburgerplas), Hoogwoud, Oostzaan, Opsterland, Westzaan, Zuidoostbeemster. ZH: Brielle, Delft (TU-wijk), Den Haag (Vogelwijk, Ypenburg), 's-Gravenzande, Hendrik-Ido-Ambacht, Rockanje, Rotterdam (Nieuw Mathenesse), Rijswijk (Zuid), Vlaardingen (Holy), Papendrecht, Schipluiden (Duifpolder), Zoeterwoude (Zwet- en Grote Blankaartpolder). NB: Beers (Heuf), Sint-Michielsgestel, Udenhout (Winkel, Gommelen), Nederwetten (Kleine Dommel en Oeverlanden). LI: Merum, Wijchen (West).
- **Waarnemers/invoerders:** T. Ammerlaan, W. Bakker, A. van den Berg, D. Bohmer, C. Buenting, M. Daelmans, N. Donders, R. van Dorp, B. Feijen, G. Groot, R. Groot, S. Hartsuiker, D. Hiddink, S. Huijgens, H. P. de Jong, M. de Korte, A. Korteland, M. Langbroek, V. van Pieterse, A. van Rooijen, L. van Rijn, C. Smits, S. de Rooi, D. Slob, D. Stoof, E. Vriesman, S. van der Wal.
- **Belang van de aanvullende gegevens:** het is verrassend te zien hoe vaak deze soort nu ook in Nederland werd waargenomen. Uit het verleden waren er een paar vermeldingen uit Groningen, Noord- en Zuid-Holland en Zeeland, alle als "import" aangemerkt (Noordijk et al. 2019). Inmiddels werden ze in meer provincies gezien. In Europa ontbreekt de soort alleen in België en Ukraine en in Scandinavië. De invloed van het veranderen van het klimaat ligt voor de hand. Deze soort wordt van nu af aan als inheemse soort beschouwd.

***Saitis barbipes* (Simon, 1868)**

- Waarneming.nl: 06-2013 – 09-2025, 350 regels, meest ♂, ♀ in de minderheid.
- **Aanvullende verspreiding.** GR: Haren. FR: Nieuwehorne, Wierum. DR: Assen (De Larijs, West), Hoogeveen (Schoonvelde). OV: Enschede (Boswinkel/De Braker, Twekkelerveld, Velve Lindenhof), Enschede (Almelo (Bedrijvenpark Twente), Haarle (Bathemerweg), Zwolle (Zuid). GL: Apeldoorn (Kerschoten), Arnhem (Duifje, Meinerswijk/Steenfabriek), Beuningen, Ede (Zuid), Groesbeek, Malden, Meteren, Oosterbeek, Nijmegen (Andelshof, Groenewoud, Hazenkamp, Hees, Indische buurt, Professorenwijk), Velp. Vorden, Wageningen (Benedenbuurt, Bovenbuurt, De Buurt, Tarthorst/Roghorst, Veluvia Hamelakkers), Westervoort, Wijchen (west). FL: Almere (Verzetswijk), Biddinghuizen (Walibi Holland). UT: Amersfoort (Kruiskamp/Koppel), De Meern, Doorn, Driebergen-Rijsenburg, Middelland, Mijdrecht, Nieuwegein, Rhenen, Veenendaal (Franse Gat), Utrecht (Lunetten, Beatrixpark), Woerden Zeist (Couwenhoven. NH: Akersloot, Alkmaar (Huiswaard), Amsterdam (Oostelijk Havengebied), Castricum, Haarlem (Delftwijk), Heerhugowaard, Heiloo, Hilversum (NO), Muiderberg. ZH: Barendrecht, Delft (Voorhof), Den Haag (Loosduinen, Vogelwijk), Dordrecht (Dubbeldam), Ridderkerk, Rotterdam (Groot-IJsselmonde, Hillegersberg, wijk Blijdorp), Santpoort (Noord), Spijkenisse (Maaswijk), Vlaardingen (Holy), Zoetermeer (Rokkeveen). ZE: Goes (Goese Polder, Statenhof), Kattendijke, Kloetinge, Oost-Souburg, Vlissingen (Pauwenburg), Yerseke. NB: Aalst, Eindhoven (Achtste Barrier, Heesterakker, Henri Dunantpark), Goirle, Nuenen, Rosmalen

(Molenhoek), Oosterhout (Dommelbergen, Oss (Ruwaard), Schijndel, Sint-Oedenrode, Tilburg (Jeruzalem en Armhoef, Loven, Reeshof), Valkenswaard, Veldhoven (Heikant Waalre. LI: Amstenrade, Elsloo, Gronsveld, Horn, Maastricht (stad, Heer, Malberg), Oostrum, Mook (Mookerheide), Pesaken, Roosendaal (Kortendijk), Sint Gerlach, Sint-Odiliënberg, Sittard, Vaals (Hoog Vaals), Urmond, Weert.

- **Waarnemers/invoerders:** G. Aelmans, N. Albers, L. Alferink, J. van Alphen, N. van Apeldoorn, M. Baars, A. Baart, J. van der Beek, G. Beerepoot, E.J. Bes, B. Besteman, R. Beunen, S. Blauw, A. Blom, P. de Boer, J. Bons, M. Brans, J. Brouwe, M. Buysschaert, C. Buurman, L. van Campen, B. Decker, K. Delen, A. van Dijk, E. van Dijk, R. van Eekelen, T. Eilander, M. Eisermann, D. Enthoven, M. van Etten, J. Everts, P. Everts, W. Floor-Zwart, P. Franken, B. Gaxiola, T. Geurts, S. Gielen, T. de Goede, I. Griekspoor, J. Groothuis, A. Groot Nuelend, R. Groot Nuelend, D. Ham, C. Haveman, E. Heeres, I. van den Heuvel P. Hoppenbrouwers, M. Hoek, M. Hommels, L. Hoogenstein, I. Hoovers, D. van Iersel, B. Jansen, G. de Jong, H.P. de Jong, C. Jorissen, D. Kemper, B. Klees, P. Kock, S. Kooijman, D. Kortekaas, A. Kurai, K. Kuijper, A. Lambers, R. de Lange, G. van der Linden, W. Lotens, H. Melissen, J. Miedema, G. van der Molen, C. Nolte, K. de Nijs-Weezepoel, S. Onsmann, J.E. Otters, M. Pater, L. Peeters, R. Ploeg, T. de Ruiters, L. Rutten, A.L.P. Ruijgrok, L. van Sluijs, M. de Ridder, E. Smelt, M. de Smit, R. Stolk, J. Teeuwen, D. van Veelen, D. Velzeboer, S. Verberne, L. Verheijen, R. Verreest, D. Vissers, J. Vogels, C. Vreugdenhil, J. Vreugdenhil, S. de Vries, L. Willighagen, H. Winkelhorst, A. Zwaag.
- **Belang van de aanvullende gegevens:** van oorsprong een mediterrane soort, die nu in West-Europa flink naar het noorden blijkt te zijn opgerukt. Om de begrenzing wat beter aan te geven: nog geen waarnemingen bekend uit het Verenigd Koninkrijk, Denemarken en Polen. In 2020 meldde ik al de toename van waarnemingen van deze soort (Van Helsdingen 2020: 22), en nu blijkt uit alle provincies te zijn gemeld. Deze soort wordt van nu af aan als inheemse soort beschouwd. Net als bij *Philaeus chrysops* ligt de verandering van het klimaat voor de hand.

SPARASSIDAE

Olios argelasius (Walckenaer, 1806)

- Waarneming.nl: 10-2012 – 06-2025, 28 regels, ♂♀.
- **Aanvullende verspreiding.** GR: Niebert (Buitengebied Noord). OV: Oldenzaal. GL: Epe, Geldermalsen, Oldebroek, Zelhem (Wittebrink). UT: Baarn (Camping De Zeven Linden), Bunschoten (Oosterpolder), Veenendaal (West), Utrecht (Centraal Station), Zeist (Griffensteijn en Kersbergen). NH: Haarlem (Houtvaartkwartier), Huizen (Blaricummermeent). ZH: Delfgauw (Zuidpolder), Den Haag (Vruchtenbuurt). Leiden, Sliedrecht, Stolwijk, Vlaardingingen. NB: Huijbergen (Zuid), Reusel, Tilburg. LI: Geleen (Lindenheuvel), Reuver, Swalmen.
- **Waarnemers/invoerders:** F. Aarts, J. Bink, K. Boele, B. Boon, J. Graus, H. Gremmer, D. van Hees, T. Kruize, R. Lindeman, T. Ruiters, T. Kruize, M. Pater, F. Sanders, D. de Vries, H. Zweekhorst.
- **Belang van de aanvullende gegevens:** ten opzichte van wat tot nu toe in de catalogus geregistreerd werd (Van Helsdingen 2025) is ook hier het aantal waarnemingen toegenomen. De eerdere vondsten werden als "import" aangemerkt, niet alleen voor Nederland, maar ook voor het Verenigd Koninkrijk, Denemarken, Duitsland, Tsjechië, Zwitserland en Polen. Deze soort uit de Sparassidae is in het mediterrane gebied meestal te vinden op struiken, waar hij een schuilcel spint tussen bladeren aan de top van takken. Vaak zijn dat struiken met leerachtige bladeren, zoals bij *Arbutus unedo* L. Het is dus goed mogelijk dat de spinnen meekomen met transport in de plantenhandel. We zijn (nog) geen aanwijzingen dat de soort zich al in ons land gevestigd heeft.

THERIDIIDAE

Steatoda nobilis (Thorell, 1875)

- Waarneming.nl: 06-2018 – 09-2025, 428 regels, ♂♀.
- **Aanvullende verspreiding.** UT: Breukelen (Amsterdam-Rijnkanaal), De Bilt (Jacobssteeg, Fortunahoeve), Doorn (Landgoed Zuiderstein), Geldermalsen, Houten (Schonauwen), Leersum, Maarssen-Broek (Valkenkamp), Nieuwegein, Schaarsbergen (Groot Warnsborn), Utrecht (Hoograven, Noord, Zuidwest, Overvecht – Zuid, Schepenbuurt, Zuilen), Vianen, Vinkeveen, Woerden (Polder Rietveld), IJsselstein. FL: Almere (Muziekwijk), Lelystad (Gondel, Warande Oost). NH: Alkmaar (De Mare, Noordhollandsch Kanaal), Amstelveen (Elsrijk, Noorddammerweg), Amsterdam (De Aker, Geuzenveld), Blaricum, Den Helder (De Schooten), Den Oever (Dorp), Haarlem (Kleverpark, Meerwijk, Parkwijk), Haarlemmermeer (PARK21), Heemskerk, Heerhugowaard, Heerhugowaard (Westdijk), Heiloo, Hoorn (Risdam), Hippolytushoef, Hoofddorp, Jisp, Koog aan de Zaan, Middenmeer, Midwoud, Nispen, Noord-Scharwoude, Purmerend (Gors, Oude Stad), Sint Pancras, Vijfhuizen, Wieringerwaard, Texel (Camping Loodsmansduin, Den Burg, Vakantiepark Sluftervallei), Uithoorn, Velsen, Winkel (De Koog), Wijk aan Zee, Zuidoostbeemster. ZH: Bergschenhoek (Lage Bergse Bos), Berkel en Rodenrijs

(Centrum, Bedrijventerrein Oudeland, Meerpolder, Noord), Berkenwoude, Bleiswijk (Overbuurtsche Polder – Noord, Overbuurtsche Polder – Zuid), Bodegraven (Broekvelden), De Lier, Delft (West), Den Haag (Madestein, Moerwijk, Morgenstond, Wateringse Veld, Westduinpark), Den Hoorn (Harnaschpolder), Gouda (De Korte Akkeren, Goverwelle), 's-Gravenzande (Heenweg, Polder het Noordland, Wijckerswaal), Hendrik-Ido-Ambacht, Hoek van Holland (Haak-Kuikweg, Polder het Nieuwland), Honselersdijk (Nieuwe Broekpolder), Kanaal door Voorne, Katwijk (gemeente), Katwijk aan Zee (Hoornes), Leiden (Hortus botanicus), Leiderdorp, Maasdijk (Oranjepolder, Polder het Nieuwland), Maasland, Maasvlakte (Amazonehaven, voormalige Verzinking), Monster (Het Westerhonk – Zorgpark), Naaldwijk (Boschpolder, Polder het Olieblok), Noordwijkerhout (Zwetterpolder), Numansdorp, Oegstgeest (Haaswijk), Ouddorp (Polder Het West Nieuwland), Poeldijk (Dijkpolder), Ridderkerk, Rotterdam (Botlek, Ommoord, Park Zestienhoven, Rijnsburg, Rijswijk (Buiten, Eikelenburg, Steenvoorde, Zuid) Schiebroek, Stad aan 't Haringvliet (Polder de Oude Stad), Stolwijk, Stompwijk (Meeslouwerpolder – Zuid), Valkenburg, Vlaardingen (Holy), Wassenaar (Duinrell), Wateringen, Westland (gemeente) Zevenhuizen (Zuidplaspolder - Noord - Noordelijke Dwarsweg), Zoetermeer (Dorp, Zoeterhage), Zwartewaal. ZE: Axel, Breskens (Bedrijventerrein Deltahoek), Hengstdijk, Kanaal door Voorne, Kapelle, Kapellebrug, Kortgene (Camping 'De Paardekreek Oostburg (Groote Henricuspolder), Oostkapelle (Oranjezon midden), Oud-Sabbinge (Akkers Muidenweg oost), Oosterscheldekering (Deltapark Neeltje Jans), Wolphaartsdijk (Zuidvlietpolder), Zierikzee (West). NB: Asten (Buizerdweg), Best, Boxtel (Sparrenrijk), Breda (Haagse, Zandberg Beemden, Tuinzicht), Budel, Eindhoven, Geertruidenberg (Statendam), 's-Hertogenbosch (Engelen, Zuid), Maashorst (Herperduin), Made, Nuenen (Refelingse Heide), Oosterhout (centrum), Oss (Krinkelhoek, Noordwest), Rosmalen (De Groote Wielen), Tilburg (Groenewoud, Kanaalzone I bedrijventerrein), Uden (Melle), Veghel (De Dubbelen, Heuvel, 't Ven), Vlijmen (Vliedberg), Waalwijk, Woudrichem, Zundert (Schouwbroeken). LI: Meerssen (Bunde), Roermond, Venlo.

- **Waarnemers/invoerders:** F. Aarts, M. van Adrichem, H.-D. van Alphen, P. Andelbeek, S. Abraha, S. Alamili - de Ridder, J. van Baalen, W. Bakker, S. van Baren, D. van Beek, D. Belgers, G. Beersma, P. Belo, J. van den Berg, R. van den Berg, B. van den Bergh, T. van den Bergh, B. Berkholst, R. Beunen, T. van Beuningen, J. Bindels, J. Bink, P. Blij, N. Boekie, K. Boele, E. den Boer, J. Boers, J. Bom, B. Boon, R. Borkent, W. Bosgra, W. Bosman, D. Bouwmeester, M. Braad, J. Brauers, J. Breidenbach, M. van den Brink, B. Brocken, K. van den Broek, R. Buesink, J. van Bussel, I. Buth, T. Buttervlaai, R. Buynsters, H. Colijn, P. Cools, K. Cooper-Hinton, C. Cramer, B. Delbaere, T. van Delshout, E. van Diggele, E. van Dijk, K. Dirks, P. Dirksen, R. Donker, S. Donkers, K. Dorenberg, A. Druiff, A. Eas, D. van Ek, J. van der Ende, C. Engberts, C.J. Engberts, H.S. Ellenkamp, H. Exterkate, R. Felix, M. Fraanje, C. Freeman, N. Gardenier, A. Geelhoed, L. Geraets, L. Gerris, S.G. de Geus, C. van de Giessen, S. Gobin, J. Graus, M. Gregory, H. Gremmer, P. Groefsema, T. de Groot, S. Gubbels D. de Haan, D. Hagediss, J. Ham, K. Ham, H. Hartvelt, R. Heemskerk, D. van Hees, P. Hegi, C. Heikens, M. Heine, W. Helmer, J. Hermans, G. Heuvelman, P. Heuvelman, R. Heijmans, J. Hoek, F. Hoeke, D. Hoffmann, J. van Holland, C. Hoogenboom, I. Hoogendoorn, N. van der Horst, S. van der Horst, T. Huijs, M. Impens, F. Jorna, M. Janse, G. Kamp, D. van Katwijk, H. Kazan, L. Kleijwegt, R. Knoops, D. Kuizenga, J. van der Laan, B. Lagarde, W. Langbroek, R. Lanjouw, D. Lechanteur, J. van Leeuwen, J. Leeuwis, T.B. Liewers, J. Ligtenberg, R. Lindeman, D. van Loenen, Michael van Londen, P. Losekoot, D. Maas, E. Macco, I. Maijer, R. Majoor, G. van de Maat, J. van Meer, H. Melchers, H. Mertens, M. Meijer, B. van Middelkoop, R. van Middelkoop, J. Miedema, J. Molenaar, J. Mudde, T. Mulder, C. Noah, C. Nolte, L. Noordam, T. van Noort, S. Nous, W. Oe, J. van Ooijen, M. Ossevoort, J. Otterspoor, E. Ouwehand, W. van der Pal, T. Palmer, B. Pater, M. Pater, L. Peeters, T. Peeters, F. van der Plas, R. Ploeg, J. Post, R. Post, F. van de Putte, J. Quirijnen, R. Reumkens, J. de Ridder, R. de Roos, F. Rooijackers, B. van Rij, B. Rijkse, M. Renden, M. Rosendaal, E. van Rossum, T. Ruder, M. de Ruiter, T. Ruiters, B. van de Sande, F. Sanders, P. van Santbrink, J. Schendstok, M. School, D. Sies, J. Slaats, R. Snijders, W. Snippe, R. Sonja, M. Speelman, Allan Spits, M. van Stenis, A. van Stipdonk, S. Stoit, S. Suurmond, H. Taal, N. Torensma, P.I. Uijtenboogaart, W. Uijtenboogaart, B. Valstar, W. van der Vegt, J. Veltman, M. Verbeek, K. Verboom, R. Verbraak, J. Verhoeven, K. Verhoogt, A. Verrijt, R. Versteeg, R. Verwegen, G. Verwijmeren, T. Vloedgraven, D. van der Voet, J. Vogels, A. Volkers, J. Vonk, D. de Vries, J. de Vries, M. van Vugt, A. Vijge, M. Wegman, D. van Werven, R. Wester, C. Wever, S. Weijers, F. Wildschut, B. van Wilgen, J. Windig, M. de Winkel, E. Wisse, P. de Wit, M. Witte, J.L.J. Wolfs, S. Wolst, A. Wijker, E. Wijnen, F. van IJsselstijk, J. van der Zee, B. van Zelst, H. Zevenbergen, B. Zeijlmaker, M. Zuidema, A. Zoutman, D.J.C. Zuidweg, H. Zweekhorst, L. Zweers.
- **Belang van de aanvullende gegevens:** tot nu toe waren er drie gepubliceerde waarnemingen in de Catalogus (Van Helsdingen 2025) uit Leiden, Rotterdam en Eindhoven. De aanvullingen uit waarneming.nl zijn fors en relatief recent (sinds 2018), maar dekken duidelijk slechts een deel van

Nederland. Deze soort werd niet gemeld uit de noordoostelijke provincies (Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel, Gelderland)

***Steatoda triangulosa* (Walckenaer, 1802)**

■ Waarneming.nl: 03-2008 – 09-2025, 281 regels, ♂♀.

■ **Aanvullende verspreiding.** GR: Oude Pekela. FR: Drachten (Drachtstervaart). DR: Klazienaveen, Norg (Buitengebied Oost), Vossebelt (Dalervenen). OV: Kampen (Stationskwartier), Losser, Rijssen, Zwolle (Westenholte), Staphorst. GL Doornenburg (dorp), Druten, Ede (Zuid), Nijmegen (CWZ, Jonkerbos), Wageningen (Haarweg). FL: Almere (De Poort,), Almere (Goudplevierweg). UT: Houten, Mijdrecht (Polder Groot-Mijdrecht), Utrecht (Oost), Veenendaal (Oost), Soest (Kleine Melm). NH: Egmond aan Zee, Nationaal Park Zuid-Kennemerland (Middenduin), Purmerend (Overwhere), Rijsenhout, Texel (Camping Kogerstrand (noord). ZH: Leiden, Oud-Beijerland, Papendrecht, Pijnacker (Klapwijk en Tolhek), Rotterdam (Nieuwe Westen). ZE: Aagtekerke (Geschiedesweg), Breskens (Voormalig Fort Frederik Hendrik), Cadzand-Bad (De Brabander, poelen), 't Heem, Terneuzen (bebouwd). NB: Asten, Boekel, Breda (Krogt), Budel, Eindhoven, Eindhoven (Strijp), Elshout, Esch Heikant, Goirle, Heesch, Helmond (Brandevoort), Helvoirt (Den Hoek), 's-Hertogenbosch (Zuid), Huisseling, Kraaijenbergse Plassen (Dommelsvoort), Nederwetten, Nuenen, Odiliapeel, Oirschot, Oirschot(Straten), Oosterhout (Zuidwest), Reusel, Rosmalen (De Groote Wielen), Uden (De Weides, Raam), Valkenswaard, Veghel (Het Ham), Veldhoven (Heikant), Vught, Waalwijk (Capelle, industrieterrein). LI: Arcen (Landgoed Kasteel), Beegden, cBeek, Belfeld (Patersweg), Brunssum, Doenrade, Echt (Peij), Eys, Heerlen (Caumerbeekdal-Caumerboord, Douveweien), Heerlen, Heerlen (Heerlerbaan, Vrank), Hegelsom, Horn, Horst, Itteren, Kerkrade (Eygelschoven, Terwinselen), Koningsbosch, Landgraaf (Nieuwenhagen, Rimburchbos, Schaesberg), Maalbroek, Maasbree, Maasgouw, Maastricht, Margraten, Meerssen (Snijdersberg), Meterik, Nieuw-Bergen (Op de Paal), Nunhem, Nuth, Ottersum, Paarlo, Sint Joost, Sint-Odiliënberg, Posterholt, Roermond, Roggel, Schinveld (Breukberg), Sevenum, Siebengewald (Op de Belt), Sittard, Stein (Nieuwdorp), Susteren, Swalmen, Tegelen, Thorn, Tuindorp, Valkenburg, Venlo (Industrieterrein Groot Boller, Venray, Venray (Bedrijventerrein De Hulst), Voerendaal, Weert.

■ **Waarnemers/invoerders:** L. Adriaans, M. Baars, K. Ballintijn, J. vd Berg, J. Bink, M. Bongers, W. Boomkens, A. Boorsma, B. Borkent, M. van den Bos, H. van Bostelen, T. van Bracht, S. Brennand, F. van Breukelen, B. van Broekhoven, B. Buinen, S. Coppis, J. Cox, J. Cremers, D. Crommentuijn, A. Dekkers, J.G. Derix, E. van Diggele, S. van Duijnhoven, M. Elemans, A. Fallon, B. Feijen, R. Frerejean, R. Geling, E. van Gemert, T. Gerris, T. Geurts, R. Gillissen, H.J. Gommer, R. van de Goor, P. van de Haar, J. Hageman, F. Hagens, J. Hoek, R. Hooft, P. Hoppenbrouwers, L. van den Hörk, T. Huijs, E. Hijne, N. Janssen, C. Jongen, T. Kerckhoffs, S. Kompier, J. Konings, S. Kram, T. Kruize, H. van Kuijk, P. Kuijper, G. van de Maat, B. Mattheij, H. Mertens, M. van de Munckhof, R. Nabben, W. Niessen, C. Nolte, R. Oors, E. van Oort, A. Ovaa, J. Opdam, N. Peerbooms, D. van der Ploeg, N. Ploumen, H. Pluymaekers, D. Poessé, H. Ratering, G-J. de Rechter, C. Rutten, N. Schaafstra, A. Senden, J. Tinnemans, R. van der Velden, J. Verbraak, W. Vergoossen, M. Vermonden, R. Voesten, J. Walhout, R. Wijnen, H. van Yperen.

■ **Belang van de aanvullende gegevens:** ook bij deze kogelspin een flinke uitbreiding van het areaal, zij het wat minder in aantal dan bij *Steatoda nobilis*. De eerste melding voor ons land dateerde al uit 1984. De nieuwe uitbreiding begon in 2008, en de verspreiding is nu landsdekkend.

***Theridion asopi* Vanuytven, 2014**

■ Waarneming.nl: 05-2015 – 04-2025, 4 regels, ♂♀.

■ **Aanvullende verspreiding.** LI: Gronsveld, Maastricht (Sint-Pietersberg Zuid), Margraten (Kruisbergweg).

■ **Waarnemers/invoerders:** A. Krediet, K. Verhoogt J. Vogels.

■ **Belang van de aanvullende gegevens:** de verspreiding van deze soort is nauwelijks toegenomen. De verspreiding in Europa is beperkt tot West-Europa (niet in het Verenigd Koninkrijk en het Spaanse schiereiland).

THOMISIDAE

***Synema globosum* (Fabricius, 1775)**

■ Waarneming.nl: 04-2009 – 08-2025, 28 regels, ♂♀.

■ **Aanvullende verspreiding.** OV: Zwolle (Zuid). UT: Amersfoort (Vathorst, Hooglanderveen), Soest. NH: Diemen (Spoorzicht), Hilversum (Zuid). ZH: Oegstgeest (Endegeest, Rhijngeest), Rotterdam (Nesselande), Schiedam. NB: Beers (Buitengebied Oost, Hulsdonk), Oosterhout (Boswachterij Dorst), Udenhout. LI: Heerlen (Meezenbroek), Montfort (Reigershorst e.o.), Posterholt (Aerwinkelbos).

Dennenbosweg, Munningsbos), Roerdalen, Schinveld (Zweefvliegveld). Sint-Odiliënberg (Grote Bergerweg).

- **Waarnemers/invoerders:** H.-D. van Alphen, G. Beersma, J. van den Berg, J. Bindels, H. Colijn, B. Delbaere, K. Dirks, K. Dorenberg, D. van Ek, S. Donkers, L. Geraets, F. Hoeke, J. Leeuwis, P. Losekoot, E. Maco, T. van Noort, P. van Santbrink, R. Sniijders, J. Veltman, J. Windig.
- **Belang van de aanvullende gegevens:** een bescheiden aantal nieuwe waarnemingen leidde tot een iets wijdere verspreiding, maar ondanks zijn opvallende tekening wordt hij weinig waargenomen. Het blijft dus een redelijk zeldzame soort.

TITANOECIDAE

Titanoeca quadriguttata (Hahn, 1833)

- Waarneming.nl: 11-2017 – 05-2025, 54 regels, ♂♀.
- **Aanvullende verspreiding.** LI: Eys (Piepert), Schin op Geul, Simpelveld (spoorwegemplacement).
- **Waarnemers/invoerders:** P. Andelbeek, J. Bink, N. Bos, G. Driessen, D. Drukker, N. van Elst, S. Faber, S. Gutker de Geus, R. Gorkink, D. Groenendijk, M. Groenendijk, J. van den Heuvel, J. Hoek, A. van Iersel, L. Knijnsberg, A. Krediet, S. Lamberts, J. van Leeuwen, G. van de Maat, J. Neeft, O. Oldhouse, T. Overmeer, L. Robertson-Proot, A. Sinke, R. Swart, K. Verhoogt, J. Wilbers, M. de Winkel, J. Wissink, A. Wijker.
- **Belang van de aanvullende gegevens:** sinds de catalogus van Van Hasselt (Van Hasselt 1885) was deze soort niet meer gezien in ons land, of in ieder geval geen meldingen van bekend. Van Hasselt's oude meldingen kwamen uit Loosduinen (Zuid-Holland) en Nuth (Limburg). De nieuwe gegevens uit waarneming.nl komen alle van vier vindplaatsen uit Zuid-Limburg.

CONCLUSIES

Het vermoeden dat soorten uit de families Salticidae en Theridiidae sneller hun areaal uitbreiden dan soorten uit andere families werd met deze steekproef bevestigd.

Eigenlijk is het vreemd dat personen, die wel de moeite nemen hun resultaten van veldwerk en andere observaties in waarneming.nl in te voeren, niet de volgende stap zetten en een berichtje of een artikel schrijven in een geschikt medium. Die zijn er voldoende in ons land. Met die stap zou de faunistiek pas echt bediend zijn.

Het zou een taak kunnen zijn voor de validatoren om na validatie de aanleveraars van gegevens van opmerkelijke, zeldzame en nieuwe soorten voor de Nederlandse fauna aan te sporen om hun bijdrage aan de faunistiek via een publicatie voor anderen zichtbaar te maken. Niet iedereen doorzoekt met enige regelmaat de soortenlijst van waarneming.nl. Het is natuurlijk vreemd en onnauwkeurig, wanneer een waarneming van een nieuwe soort voor de fauna sinds december 2023 ingevoerd en gevalideerd in waarneming.nl te vinden is, maar niet zichtbaar wordt voor de Catalogus van de Nederlandse Spinnen, het Nederlands Soortenregister, Araneae Spinnen Europas en de World Spider Catalog. Wanneer het om een enkel exemplaar van een exoot of incidentele waarneming gaat is dat minder erg, maar voor een soort die al in de omringende landen is gesignaleerd is dat zeker ongewenst, niet in de laatste plaats vanwege de doorgaande werking naar het buitenland..

Naast de suggestie om de validatoren genoemde extra taak te laten uitvoeren, zijn er meer zaken rond waarneming.nl, die kritisch bekeken zou moeten worden. Gegevens worden door personen ingevoerd volgens een aantal regels wat betreft de nauwkeurigheid van naam, vindplaats, aantallen exemplaren, en met vermelding van hun naam. Dat laatste wordt zeer verschillend opgevolgd en soms zeer lichtvoetig en zich blijkbaar niet beseffend wat het belang is van dat "auteursrecht". Normaal is dat de invoerder zijn voornaam (of initialen) en achternaam vermeldt, zodat de organisatie via de validator contact kan opnemen om eventuele vragen te kunnen stellen. Regelmatig wordt echter geen volledige naam vermeld, maar alleen een voornaam of een fancynaam of code. De validator weet dan niet meer dan dat onvolledige gegeven. Een poging om als buitenstaander toch te weten te komen wie de invoerder was, stuitte op de volgende procedure: de validator was bereid het raadsel op te lossen, maar kon dit alleen doen door de persoon met de fancynaam – van wie hij dus echte naam niet kende – te verzoeken via e-mail contact op te nemen met de persoon die om contact had verzocht, in dit geval de auteur van dit artikel. Na enige tijd werd dat bericht ontvangen en werd dus de echte naam van de invoerder bekend. Het is mij niet duidelijk waarom waarneming.nl deze anonieme invoer toelaat, noch waarom een invoerder alleen onder onvolledige naam, dus onherkenbaar, wil meewerken aan dit registratieproject. Er valt immers niets te verbergen. Waarneming.nl kan een betere functie krijgen binnen het faunistisch onderzoek.

LITERATUUR

- Hasselt, A.W.M. van 1885. Catalogus Araneorum hucusque in Hollandia inventarum. – Tijdschrift voor Entomologie 28: 113-188.
- Helsdingen, P.J. van 2005. *Hasarius adansonii* (Audouin, 1826) in het vrije veld (Araneae: Salticidae). – Nieuwsbrief SPINED 20: 17.
- Helsdingen, P.J. van 2025. Catalogus van de Nederlandse spinnen (Versie 2025.4).
- Helsdingen, P.J. van 2020. Faunistiek en dynamiek in de spinnenwereld 2020. – Nieuwsbrief SPINED 39: 20-24.
- Nederlands Soortenregister. –. <http://www.nederlandsesoorten.nl>
- Noordijk, J., K. van Dorp & P. Koomen 2019. Aanvullende waarnemingen van de springspin *Philaeus chrysops* (Araneae: Salticidae). – Nieuwsbrief SPINED 38: 2-5.
- Noordijk, J. & P. Boer 2021. First record of the exotic dwarf spider *Erigine dentosa* in the Netherlands (Araneae: Linyphiidae). – Nederlandse Faunistische Mededelingen 57: 109.
- Nentwig, W, T. Blick, R. Bosmans, A. Hänggi, Ch. Kropf & A. Stäubli 2025. Araneae Spiders of Europe. – <https://araneae.nmbe.ch/> (accessed 20-11-2025).
- World Spider Catalog 2025. World Spider Catalog. Version 26. Natural History Museum Bern, online at <http://wsc.nmbe.ch> (accessed on 20-11-2025).

AVAILABILITY OF DISTRIBUTION DATA OF SPIDERS IN THE NETHERLANDS*Catalogue of spiders in the Netherlands*

Data on the distribution of spiders in the Netherlands are available on the internet. The Catalogue of the Spiders in the Netherlands – *Catalogus van de Nederlandse Spinnen* – is regularly updated on the website of the European Invertebrate Survey Nederland. Kenniscentrum Insecten en Overige Ongewervelden, and accessed through the following link: <https://tinyurl.com/t9utahc2>

All nomenclatorial changes are incorporated in the latest version and cross-referenced so as to facilitate the users. At the end of the catalogue one can find an overview of the distributions of the species over the Dutch provinces. The catalogue is based on all published records, whereas verbal communications and other unpublished records are not included. People are asked to publish their new and interesting records which only then will lead to insertion in the catalogue. The data are also used for the site on the Dutch fauna “Het Nederlands Soortenregister” (<http://www.nederlandsesoorten.nl>).

PJvH

Verschijningsdatum: 19 December 2025

Nieuwsbrief SPINED Spinnenstudiegroep Nederland
ISSN 0926-0781
Samenstelling en correspondentie: P.J. van Helsdingen
EIS Kenniscentrum Insecten – Nederland
Darwinweg 2, 2333 CR Leiden, Nederland
Postbus 9517, NL 2300 RA Leiden, Nederland
Tel. *31 (0)6 51058720
E-mail: Peter.vanhelsdingen@naturalis.nl